

“SIEVIETE UZŅĒMĒJDARBĪBĀ”

KVANTITATĪVAIS PĒTĪJUMS

© s/o “Līdere” & “Latvijas Fakti”

2004.gada februāris un marts

I. Tehniskā informācija

IZLASE:

Tika aptaujātas **214** Latvijas sievietes – uzņēmējas (uzņēmuma īpašnieces un vadītājas)

Izlases veidošanā tika izmantota “Lursoft” datu bāze

Stratifikācijas pazīmes*:

- a) uzņēmējdarbības nozare
- b) uzņēmumu darbības vieta (pilsēta, rajons)
- c) uzņēmumu lielums (strādājošo skaits, apgrozījums)

METODE:

Aptauja tika veikta, izmantojot kombinēto informācijas metodi - personiskās intervijas un telefonintervijas. Konkrētas metodes izvēli noteica intervētāji, un tā bija atkarīga no respondentu prioritātēm.

Intervēšanu veica kopumā 11 “Latvijas Fakti” intervētāji. Intervēšana notika latviešu un krievu valodās.

INTERVĒŠANAS LAIKS:

18.02.2004 – 29.02.2004

Respondentu sociāli demogrāfiskie raksturojumi*:

Vecums

22 – 34 gadi	9,9%
35 – 44 gadi	32,5%
45 – 54 gadi	32,5%
55 – 62 gadi	18,5%
63 gadi un vairāk	6,6%

Tautība

Latvietes: 60,3%

Cita tautība: 39,7% (to vidū: krievietes 28,0%; baltkrievietes 4,2%; ukrainietes 2,8%; polietes 2,3%; lietuvietes 0,9%; 1 armēniete (0,5%); 1 vāciete (0,5%); 1 čigāniete (0,5%))

Izglītība:

Vidējā izglītība: 54,2%

Augstākā izglītība: 45,8%

Reģions:

Rīga/ Rīgas rajons, Jūrmala:	45,8%
Vidzeme:	15,4%
Kurzeme:	23,8%
Zemgale:	11,2%
Latgale:	3,7%

* Prioritāri tika aptaujātas sievietes – uzņēmumu īpašnieces

**sīkāks sadalījums pielikumā

II. Galvenie secinājumi

1. Vairāk kā puses (53,3%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju/ uzņēmuma vadītāju skatījumā pašreizējā biznesa vide Latvijā ir nelabvēlīga, biznesa attīstību traucējoša. Galvenie argumenti šādam uzskatam – *mazajam biznesam nelabvēlīga nodokļu politika, valsts atbalsta trūkums mazajam biznesam, konkurence un nesakārtota likumdošana*. Gandrīz trešā daļa (30,8%) aptaujas dalībnieču biznesa vidi Latvijā vērtējušas kā neitrālu, un tikai 13,1% aptaujāto sieviešu uzņēmēju atzinušas, ka tā ir labvēlīga, galvenokārt savu uzskatu pamatojot ar argumentu: *ja pati sieviete vēlas, viņa var attīstīt savu biznesu – ir ļoti daudz iespēju, un šķēršļu kļūst arvien mazāk*.
2. Gan 2004.gadā, gan 2003.gadā veiktā pētījuma rezultāti apliecina, ka galvenās problēmas, ar kurām nākas saskarties sievietēm biznesā, palikušas nemainīgas – joprojām aktuālākās problēmas ir augstie nodokļi un konkurence. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, būtiski mazinājusies tādu problēmu, kā: *grūtības realizēt savu produkciju/ pakalpojumus; kontrolējošo institūciju lielais skaits/ kontroļu formālais raksturs, kā arī nesavlaicīgi norēķini par sniegtajiem pakalpojumiem/ realizēto produkciju*, aktualitāte.
3. Tāpat kā iepriekšējā gadā, arī šogad veiktās aptaujas gaitā vairākums sieviešu uzņēmēju puda uzskatu, ka sievietēm nav grūtāk kā vīriešiem uzsākt biznesu (59,8% respondenšu 2004.gadā un 54,3% 2003.gadā).
4. „*Biznesā nav dzimuma*” – šim viedoklim sliecas piekrist vairāk kā divas trešdaļas aptaujas dalībnieču. Gandrīz visas (96,3%) aptaujas dalībnieces arī piekrīt uzskatam – „*man svarīgāka ir darbinieka profesionalitāte un pieredze, nevis dzimums*”.
5. Mērķtiecīgums, neatlaidība, uzņēmība, darba spējas arī šogad sievietes uzņēmējas nosauc kā svarīgākās pozitīvās savas rakstura īpašības, kuras viņām ir palīdzējušas gūt panākumus biznesā. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, pieaugusi rakstura īpašību, kas saistās ar jēdzienu „emocionālā inteliģence”, minēšanas biežumi (*komunikabilitāte, saskarsmes spējas, spēja rast kompromisu, prasme uz klausīt, tolerance, diplomātija, u.c.*). Savukārt, rakstura maigums, nespēja pavēlēt, organizēt savu padoto darbu, kā arī neizlēmība un nedrošība aptaujāto sieviešu uzņēmēju vērtējumā ir viņu darbā traucējošākās personīgās rakstura īpašības.

6. Iespēja darīt darbu, kas pašai patīk, realizēt sevi un būt neatkarīgai arī šogad tiek izvirzīti kā svarīgākie motīvi, kas sievieti piesaista uzņēmējdarbībai.
7. 60,7% aptaujāto sieviešu uzņēmēju atbalsta Latvijas dalību Eiropas Savienībā, bet vairāk kā trīs ceturtdaļas aptaujas dalībnieču ir pārliecinātas, ka viņas turpinās savu biznesu arī pēc 2004.gada maija, pēc Latvijas iestājas Eiropas Savienībā. Domājot par sava uzņēmuma attīstību nākotnē, satraukumu visbiežāk raisa ES normas un prasības kā arī cenu pieaugums izejvielām. Satraukumu pastiprinošs faktors ir neziņa, informācijas trūkums par dažādiem būtiskiem uzņēmējdarbības jautājumiem – piemēram, nodokļiem, darbaspēka migrāciju, likumdošanas izmaiņām pēc Latvijas iestājas ES.
8. Vairāk kā puse aptaujāto sieviešu uzņēmēju pašreizējā situācijā izjūt nepieciešamību tikties ar citām biznesa sievietēm, lai gūtu informāciju, jaunus biznesa kontaktus. Aptuveni divas trešdaļas sieviešu/ uzņēmēju vēlētos kļūt lietīšķo sieviešu kluba biedres.
9. Nedaudz mazāk kā puse aptaujāto sieviešu – uzņēmumu vadītāju/ īpašnieču ir informētas par nevalstiskajām organizācijām, kuras par savu galveno mērķi izvirza veicināt sieviešu konkurētspēju biznesā (mentoringa kustību). Gatavību palīdzēt iesācējiem biznesā izteikušas trīs ceturtdaļas aptaujas dalībnieču – galvenokārt sievietes, kuras ir vadītājas dažādās izglītības un kultūras iestādēs.

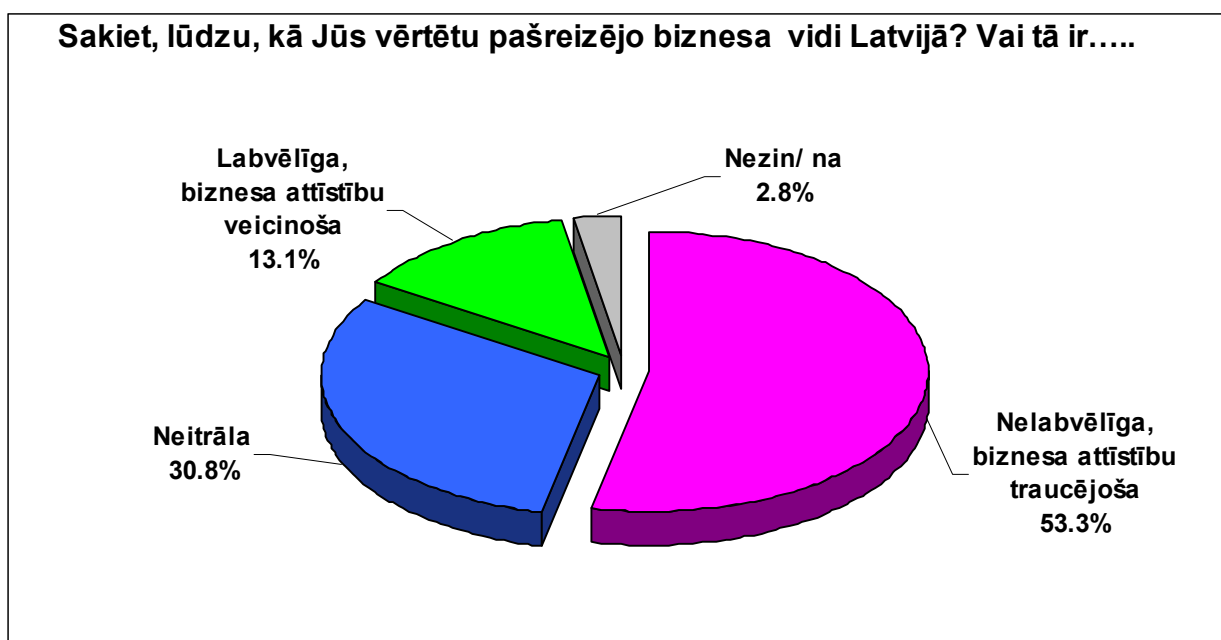
III. Aptaujas rezultātu analīze

1. Biznesa vide Latvijā aptaujāto sieviešu uzņēmēju vērtējumā

Aptaujas jautājums:

„Sakiet, lūdzu, kā Jūs vērtētu pašreizējo biznesa vidi Latvijā? Vai tā ir labvēlīga, biznesa attīstību veicinoša; nelabvēlīga, biznesa attīstību traucējoša, vai neitrāla?”

Vairāk kā puse (53,3%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju pašreizējo biznesa vidi Latvijā vērtē kā *nelabvēlīgu, biznesa attīstībai traucējošu*; 30,8% vērtējuši to kā *neitrālu*, un 13,1% aptaujas dalībnieču skatījumā tā ir *labvēlīga, biznesa attīstību veicinoša*.



Aptaujas dalībnieces tika lūgtas paskaidrot savu viedokli. Respondenšu brīvi formulētās atbildes anketu apstrādes laikā tika kodētas un apvienotas grupās; rezultāti apkopoti nākamajās tabulās.

Galvenie argumenti, kādēļ biznesa vide Latvijā respondentēm šķiet labvēlīga: *ir iespējas, ja paši meklē; uzņēmumu kopīgās attīstības tendences un vispārējā ekonomiskā situācija valstī par to liecina.*

Galvenie argumenti, kādēļ biznesa vide Latvijā respondentēm šķiet nelabvēlīga: *esošā nodokļu politika ir mazajam biznesam nelabvēlīga, neatbilstīga; valsts atbalsta trūkums; pieaugoša konkurence.*

Respondentes (28 no 214 aptaujas dalībniecēm), kuras biznesa vidi Latvijā vērtēja kā labvēlīgu, savu uzskatu pamatoja sekojoši:

Pamatojumu grupas apvienotais nosaukums	Spontānās atbildes
Ir iespējas, ja paši meklē	<i>Ir iespējas, ja paši meklē; neviens netraucē strādāt; katrs var darīt, ko grib; ja vēlas, katrs var attīstīt savu darbību; viss atkarīgs no paša; nav nekādu sarežģījumu</i>
Uzņēmumu kopīgās attīstības tendences par to liecina	<i>Uzņēmumu kopīgās attīstības tendences par to liecina; pieaug uzņēmumu skaits; viss ir sakārtots; ekonomika progresē; cilvēki paliek bagātāki; klienti uzticas; ir kļuvis labāk, mazais un vidējais bizness tiek stimulēts/ veicināts; bizness kļūst civilizētāks</i>
Patīk savs darbs, bizness	<i>Patīk savs darbs, bizness; jūtos daudziem vajadzīga; var izmantot dažādus projektus</i>
Sakarā ar iestāšanos ES	<i>Sakarā ar iestāšanos ES; būs vairāk tūristu, lielāks apgrozījums, peļņa; būs iespēja saņemt kredītus, lai attīstītu tūrismu</i>
Tiek sakārtota likumdošana	<i>Tiek sakārtota normatīvā bāze</i>

Respondentes (114 no 214 aptaujas dalībniecēm), kuras biznesa vidi Latvijā vērtēja kā nelabvēlīgu, savu uzskatu pamatoja sekojoši:

Pamatojumu grupas apvienotais nosaukums	Spontānās atbildes
Mazajam biznesam nelabvēlīga nodokļu politika	<i>Nelabvēlīga nodokļu politika; lieli nodokļi; augsts sociālais nodoklis; nepareiza, neatbilstoša nodokļu politika attiecībā uz mazo biznesu; netiek domāts par biznesa specifiku, nosakot nodokļus un prioritātes; nodokļi lielāki nekā ienākumi; lieli nodokļi – ienākumi tikai izdzīvošanai, tie jāmaksā kaut no algas; nodokļi lielāki nekā ienākumi</i>
Valsts/ valdības attieksme, atbalsta trūkums mazajam biznesam	<i>Valsts/ valdības attieksme; valsts atbalsta trūkums mazajam biznesam; valsts un tās institūciju radītie šķēršļi, rīkojumi, lēmumi; valsts nerada labvēlīgus nosacījumus mazajam biznesam; valsts neko nedara, lai atbalstītu; no valsts puses; ministriju, vadošo institūciju, pašvaldības interese par uzņēmumu ir minimāla; valdība neaizsargā vietējos uzņēmumus; labvēlīgi ir tikai avīzēs, praktiski valsts atbalstu nejūt; valdības mainās, bet stabilu programmu nav; valdības nekompetence</i>
Konkurence	<i>Konkurence, mazie uzņēmumi iznīkst, lieli apēd mazos; monopols; starp Lietuvas supermārketi mazajiem uzņēmumiem ir grūti</i>
Nesakārtota likumdošana	<i>Nesakārtota likumdošana; nesakārtota normatīvā vide; haotiskas atbalsta programmas; pretrunīgi likumdošanas akti; nestabila likumdošana, mainīgi likumdošanas akti; sīkajām nozarēm nav atbilstīgi likumi, tos piemēro no citām nozarēm „brīvā stilā”</i>

Vispārējā ekonomiskā situācija Latvijā, zema iedzīvotāju pirktspēja	<i>Vispārējā ekonomiskā situācija Latvijā, zema iedzīvotāju pirktspēja/ maksātspēja; cenas ceļas piena produktiem, komunālajiem pakalpojumiem; kritusies pirktspēja iedzīvotājiem; lielas pakalpojumu cenas; laukos- iedzīvotājiem nav naudas; zems labklājības līmenis valstī; nestabila ekonomiskā situācija; grūti realizēt produkciju</i>
Nedroša, nestabila uzņēmējdarbības vide; negodīga konkurence	<i>Nedroša, nestabila uzņēmējdarbības vide; negodīga konkurence; nestabils tirgus; agresīva vide; neaizsargātas firmas; pārāk daudz prasību godīgam uzņēmējam; business nav atkarīgs no cilvēka</i>
Mazā uzņēmuma vadīšanas pieredze par to liecina	<i>Pieredze rāda, sevišķi attiecībā uz sīko biznesu; nekādu atbalstu nejūtu; neviens nepalīdz; taisām ciet struktūrvienības; neredzu stimulus attīstībai; mazajiem uzņēmumiem ir mazi apjomi; mazas firmas, daudz roku darba; zemas pakalpojumu cenas, jāstrādā bez peļņas; mazajiem uzņēmumiem ir mazi apjomi</i>
Grūti dabūt kredītus; nav līdzekļu attīstībai	<i>Grūti dabūt kredītus; nav līdzekļu attīstībai; sarežģīti iekļūt biznesa vidē, uzsākt grūti; finansējumu grūti piesaistīt; vajadzīgs liels finansējums; bankā grūti dabūt aizdevumus; nevar paņemt bankā aizdevumu, alga ir maza, kaut arī esmu uzņēmuma īpašniece; nelabvēlīgi kredīta noteikumi</i>
Birokrātija, administratīvi šķēršļi	<i>Birokrātija dažādās iestādēs; haltūra atbildīgajās iestādēs; daudzas inspekcijas, pārbaudes</i>
Sakarā ar iestāšanos ES	<i>Sakarā ar iestāšanos ES -neziņa; valdība arī neko nepaskaidro; būs daudz problēmu; neatbilstam ES standartiem;</i>
Biznesā tiek ieviesta politika	<i>Biznesā tiek ieviesta politika; viss notiek politiķu un lielo uzņēmēju interesēs; lielās kompānijas lobē likumdevējus;</i>
Tiek mākslīgi palielinātas algas	<i>Tiek mākslīgi palielinātas algas</i>
Grūti vērtēt, trūkst informācija	<i>Grūti vērtēt, trūkst informācija, iegrimusi savās problēmās; domāju tikai par sevi, neanalizēju sabiedrību</i>

Respondentes (66 no 214 aptaujas dalībniecēm), kuras biznesa vidi Latvijā vērtēja kā neitrālu, savu uzskatu galvenokārt pamatoja ar sekojošiem argumentiem: *nav ne pozitīvi, ne negatīvi faktori; nav pārāk grūti un nav arī viegli; nav ne lielu, ne mazu iespēju; nav ne priekšrocību, ne trūkumu; labvēlīgi no vienām, nelabvēlīgi no otrām pozīcijām.*

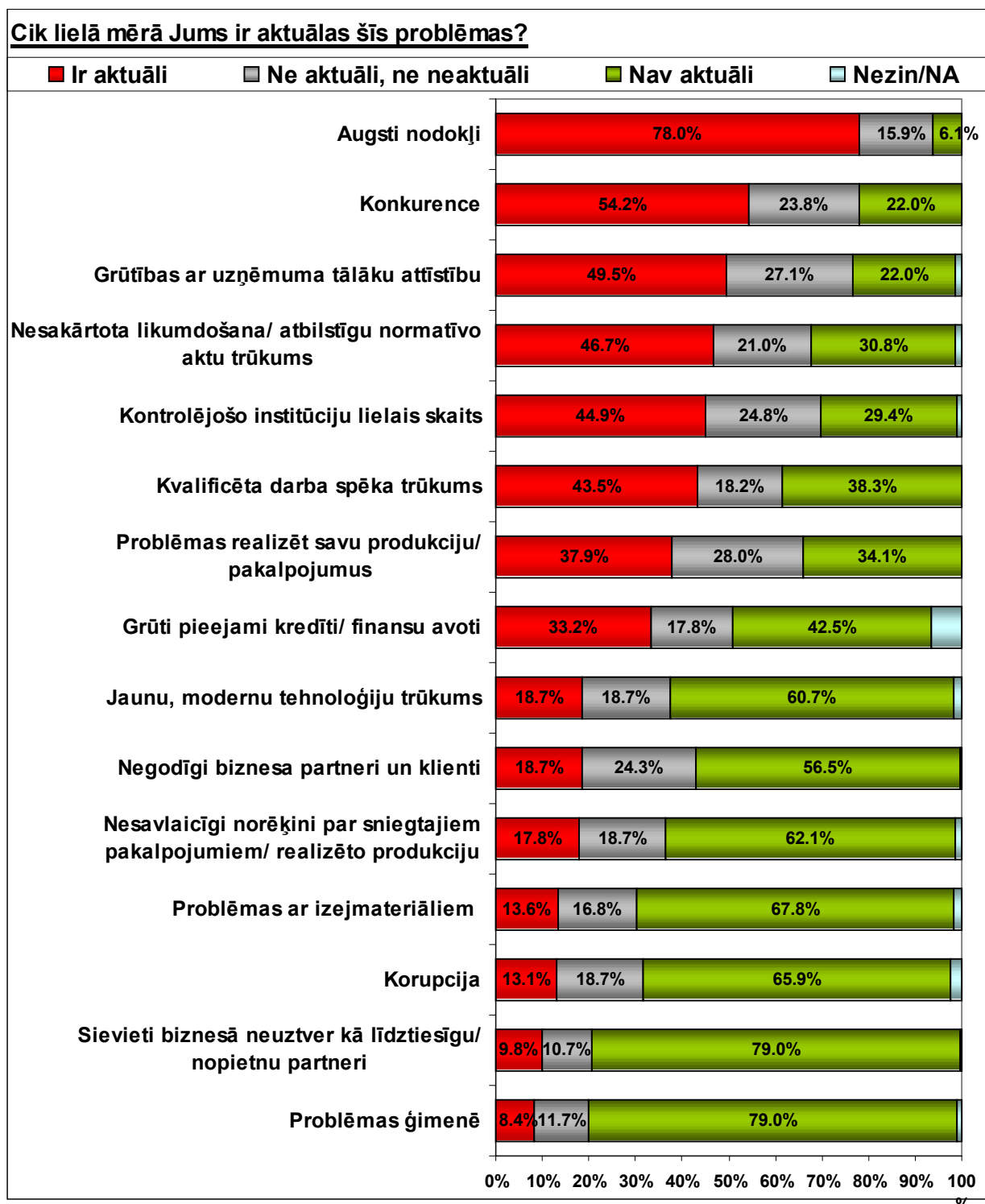
Problēmas, ar kurām nākas saskarties sievietei uzņēmējdarbībā

Aptaujas jautājums:

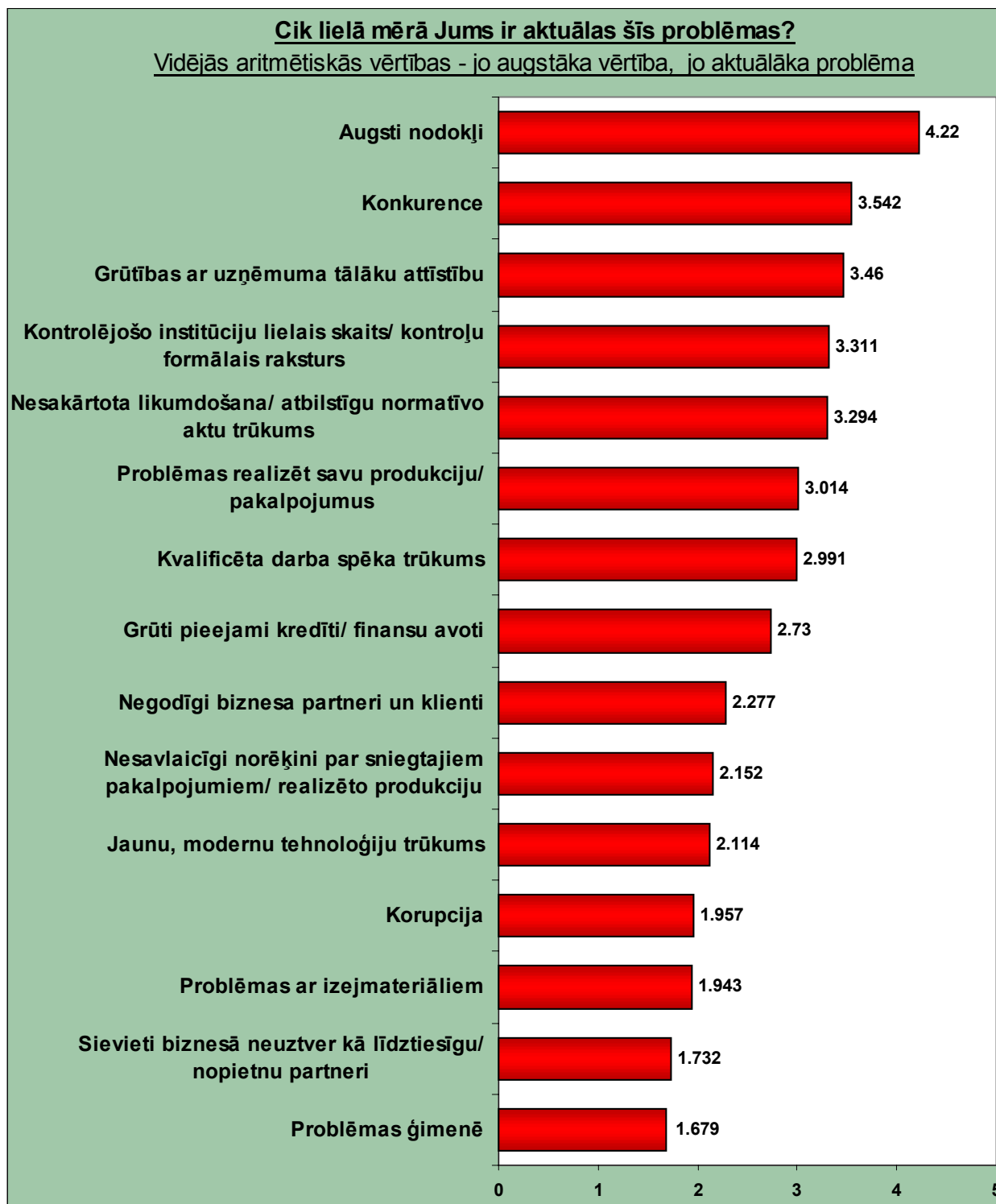
“Tagad es Jums nolasīšu dažādus apgalvojumus – iespējamās problēmas, ar kurām nākas saskarties biznesā. Sakiet lūdzu, cik lielā mērā Jums šīs problēmas ir aktuālas? Lūdzu, novērtējiet šo problēmu aktualitāti 5 punktu skalas ietvaros. “1” šajā skalā nozīmētu “nav aktuāla”, bet “5” nozīmētu “joti aktuāli”?”

Rezultātu apkopojums šajā jautājumā atspoguļots nākamajā grafikā.

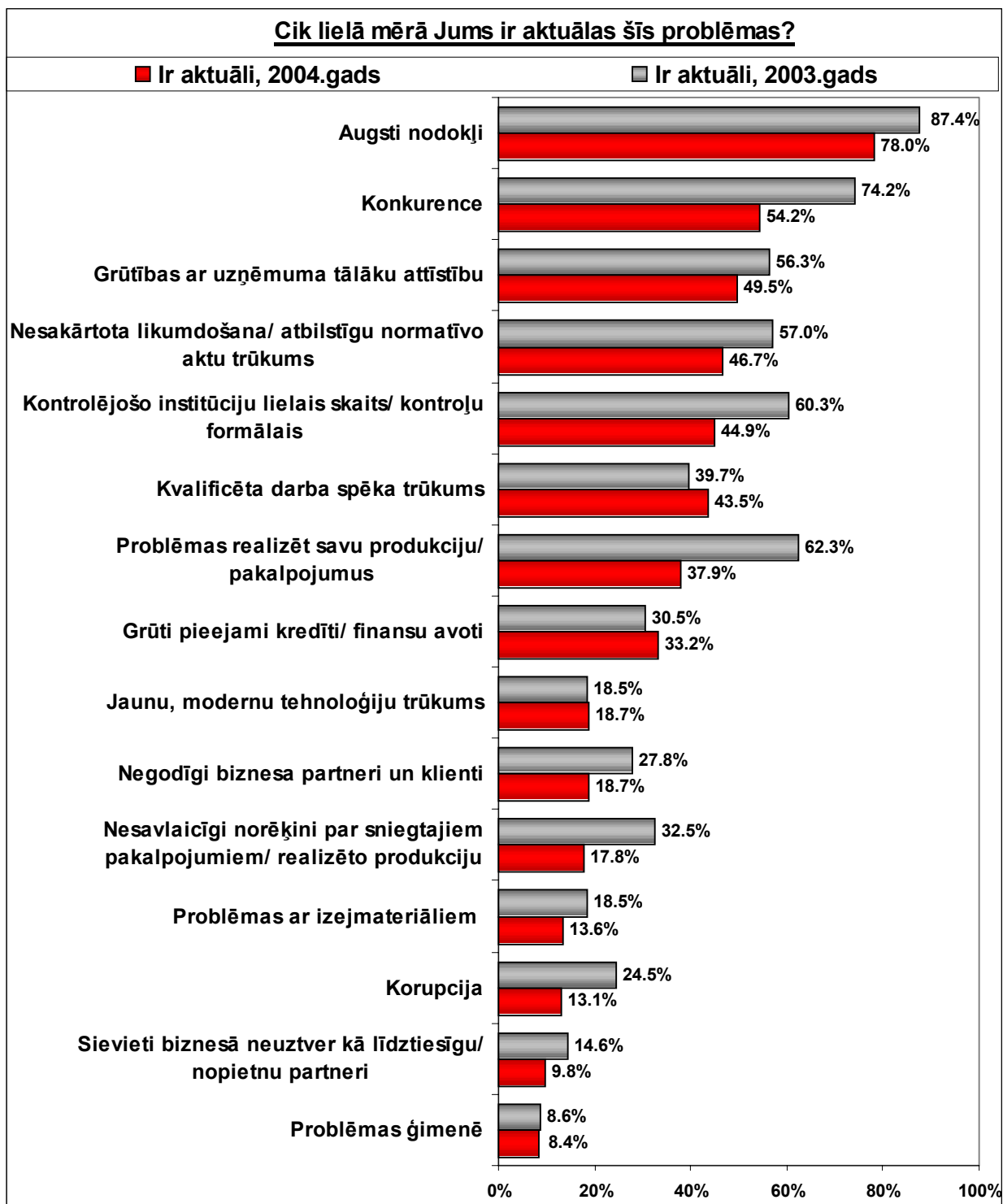
Aktuālas problēmas sievietēm uzņēmējdarbībā ir *augsti nodokļi* (78,0%) un *konkurence* (54,2%), kuras par lielākā vai mazākā mērā aktuālām atzinušas vairāk kā puse aptaujāto sieviešu uzņēmēju.



Nākamajā grafikā uzņēmējdarbības problēmas sakārtotas pēc to vidējām aritmētiskajām vērtībām. Arī pēc šī rādītāja analizējot iegūtos datus, *augsti nodokļi, konkurence, grūtības ar uzņēmuma tālāku attīstību* atklājas kā nozīmīgākās problēmas sievietēm uzņēmējdarbībā, savukārt visnenozīmīgākās sievietes uzņēmēju vērtējumā šķiet *problēmas ģimenē, sievietes biznesā neuztver kā līdztiesīgu/ nopietnu partneri*.



Salīdzinot 2003. un 2004.gadā veikto aptauju laikā iegūtos rezultātus, redzams, ka aktuālāko problēmu hierarhijā pirmās divas "vietas" - *augsti nodokļi un konkurence* - palikušas nemainīgas. 2004.gadā mazinājusies tādu problēmu kā *problēmas realizēt savu produkciju/ pakalpojumus; kontrolējošo institūciju lielais skaits, kontroļu formālais raksturs; nesakārtota likumdošana aktualitāte*.



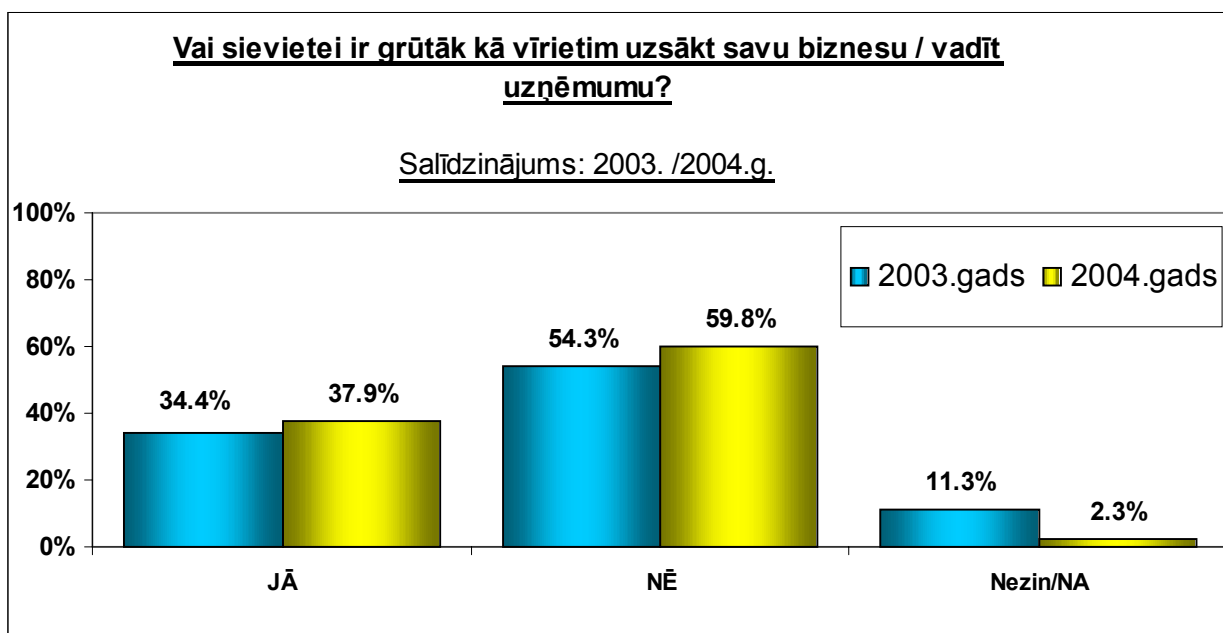
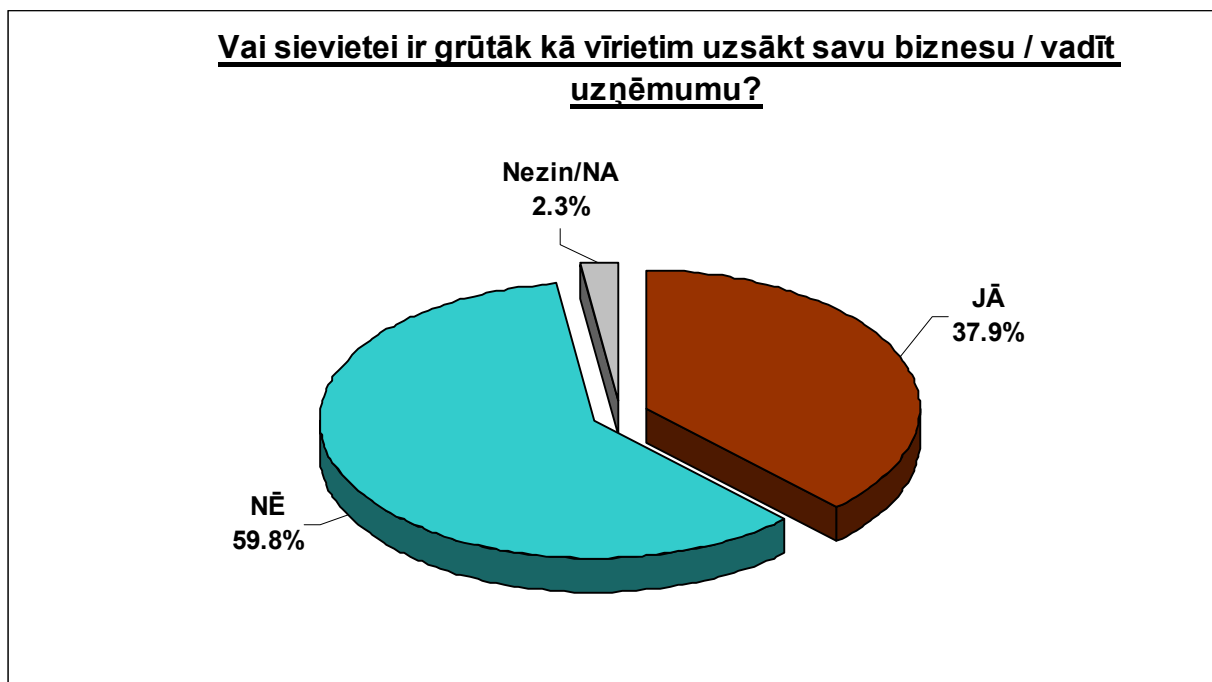
2. Sieviete biznesā

2.1. Sava biznesa (uzņēmuma vadīšanas) uzsākšanas grūtības vīriešiem un sievietēm

Aptaujas jautājums:

“Vispārīgi runājot, pēc Jūsu domām, vai sievietei ir grūtāk kā vīrietim uzsākt savu biznesu/ vadīt uzņēmumu?”

Vairāk kā puse (59,8%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju ir pārliecinātas, ka sievietēm nav grūtāk kā vīriešiem uzsākt savu biznesu vai vadīt uzņēmumu, savukārt 37,9% aptaujas dalībnieču ir pretējos uzskatos. Salīdzinot ar iepriekšējā gadā veiktā pētījuma rezultātiem, būtiskas izmaiņas sieviešu uzņēmēju uzskatos šajā jautājumā nav vērojamas:

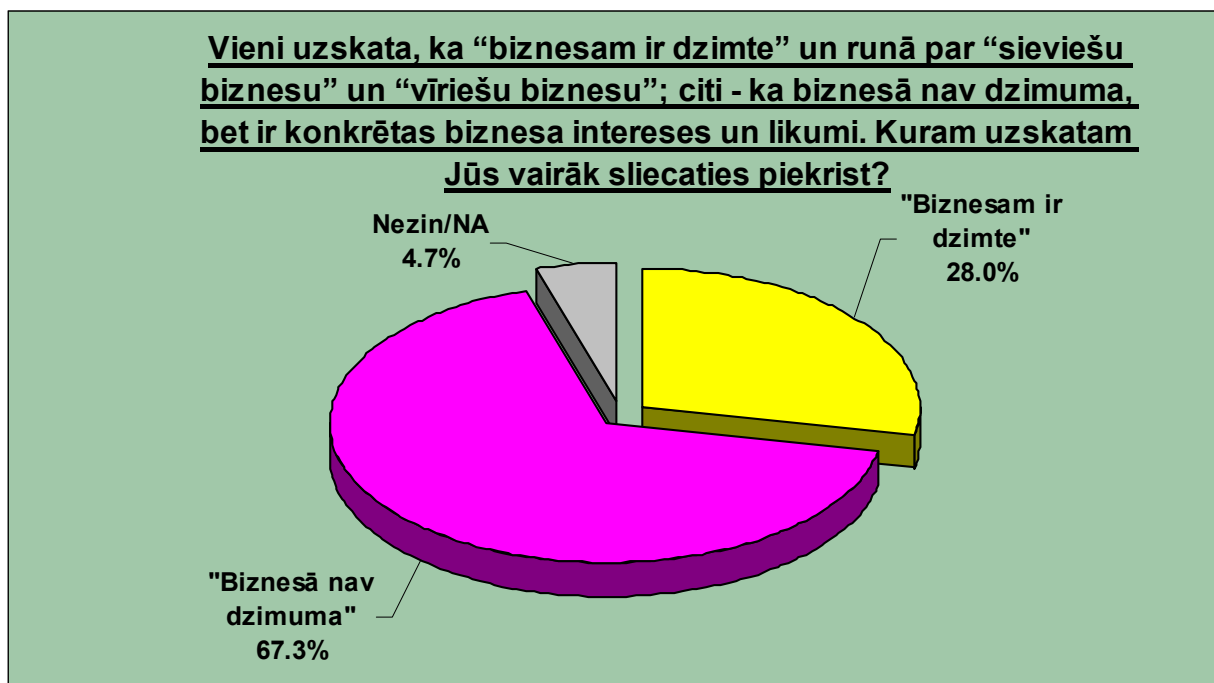


2.2. Vai biznesam ir dzimte?

Aptaujas jautājums:

“ Vieni uzskata, ka “biznesam ir dzimte” un runā par “sieviešu biznesu” un “vīriešu biznesu”; citi - ka biznesā nav dzimuma, bet ir konkrētas biznesa intereses un likumi. Kuram uzskatam Jūs vairāk sliecaties piekrist?”

Vairāk kā divas trešdaļas (67,3%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju sliecas piekrist viedoklim, ka “biznesā nav dzimuma”, savukārt 28,0% aptaujas dalībnieču atbalsta pretēju viedokli:



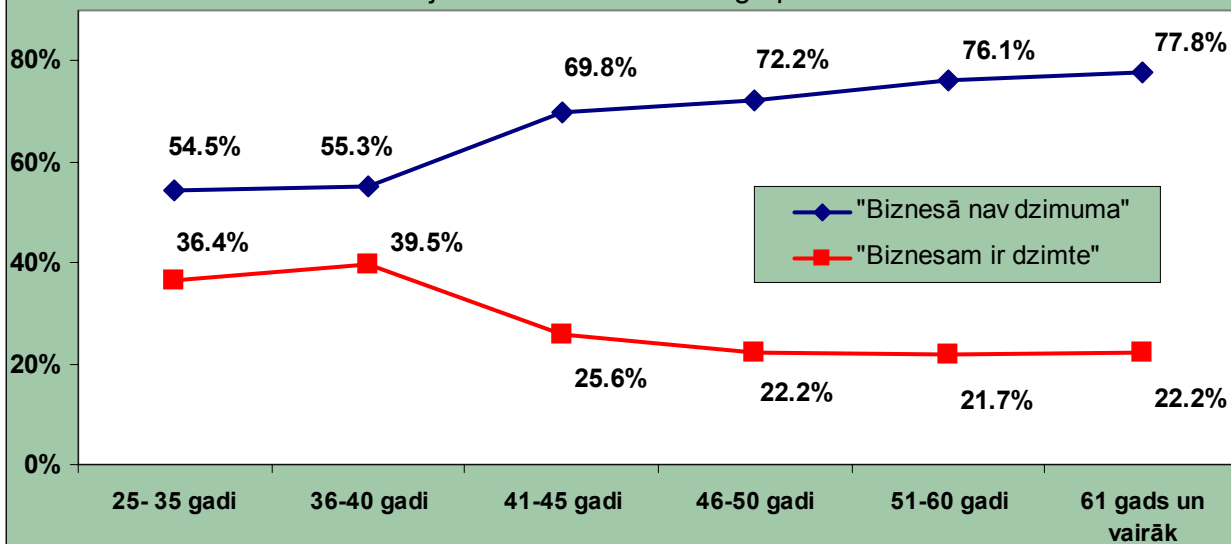
Analizējot iegūtos datus dažādās sieviešu uzņēmēju sociāli demogrāfiskajās grupās, kā hipotēzi var izvirzīt pieņēmumu, ka, jo gados jaunāka ir sievietē, ar mazāku pieredzi uzņēmējdarbībā, jo biežāk sastopams viņu vidū ir uzskats, ka “biznesā ir dzimte”.

Arī sievietes, kurām ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, nedaudz biežāk sliecas piekrist šim uzskatam.

Grafikos (nākamajā lappusē) atspoguļotie dati interpretējami tikai kā šo hipotēžu ilustrācija, un nav vispārināmi:

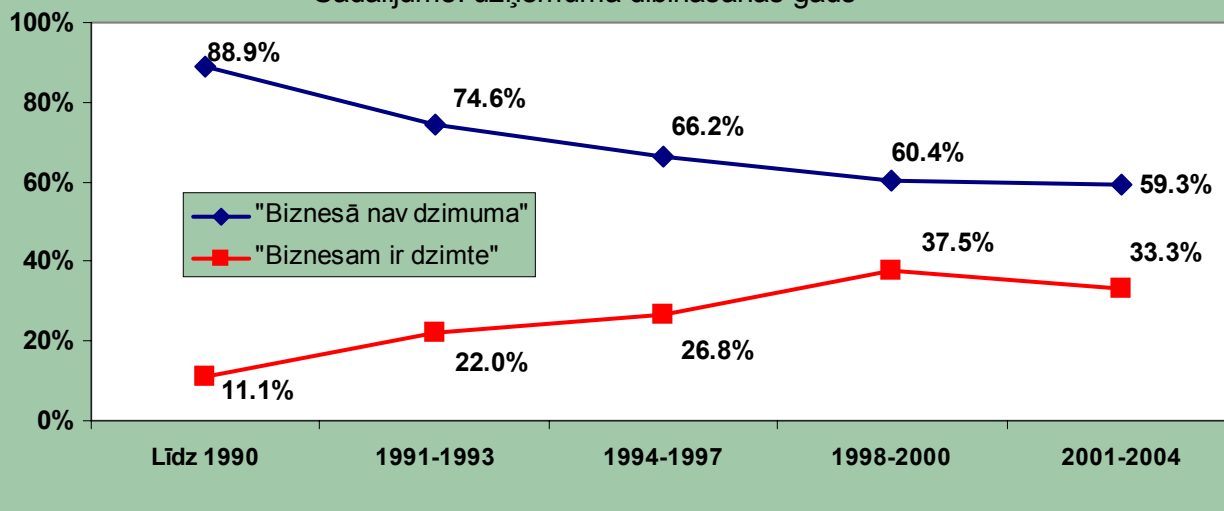
Vieni uzskata, ka "biznesam ir dzimte" un runā par "sieviešu biznesu" un "vīriešu biznesu"; citi - ka biznesā nav dzimuma, bet ir konkrētas biznesa intereses un likumi. Kuram uzskatam Jūs vairāk sliecaties piekrist?

Sadalījums dažādās vecuma grupās



Vieni uzskata, ka "biznesam ir dzimte" un runā par "sieviešu biznesu" un "vīriešu biznesu"; citi - ka biznesā nav dzimuma, bet ir konkrētas biznesa intereses un likumi. Kuram uzskatam Jūs vairāk sliecaties piekrist?

Sadalījums: uzņēmuma dibināšanas gads

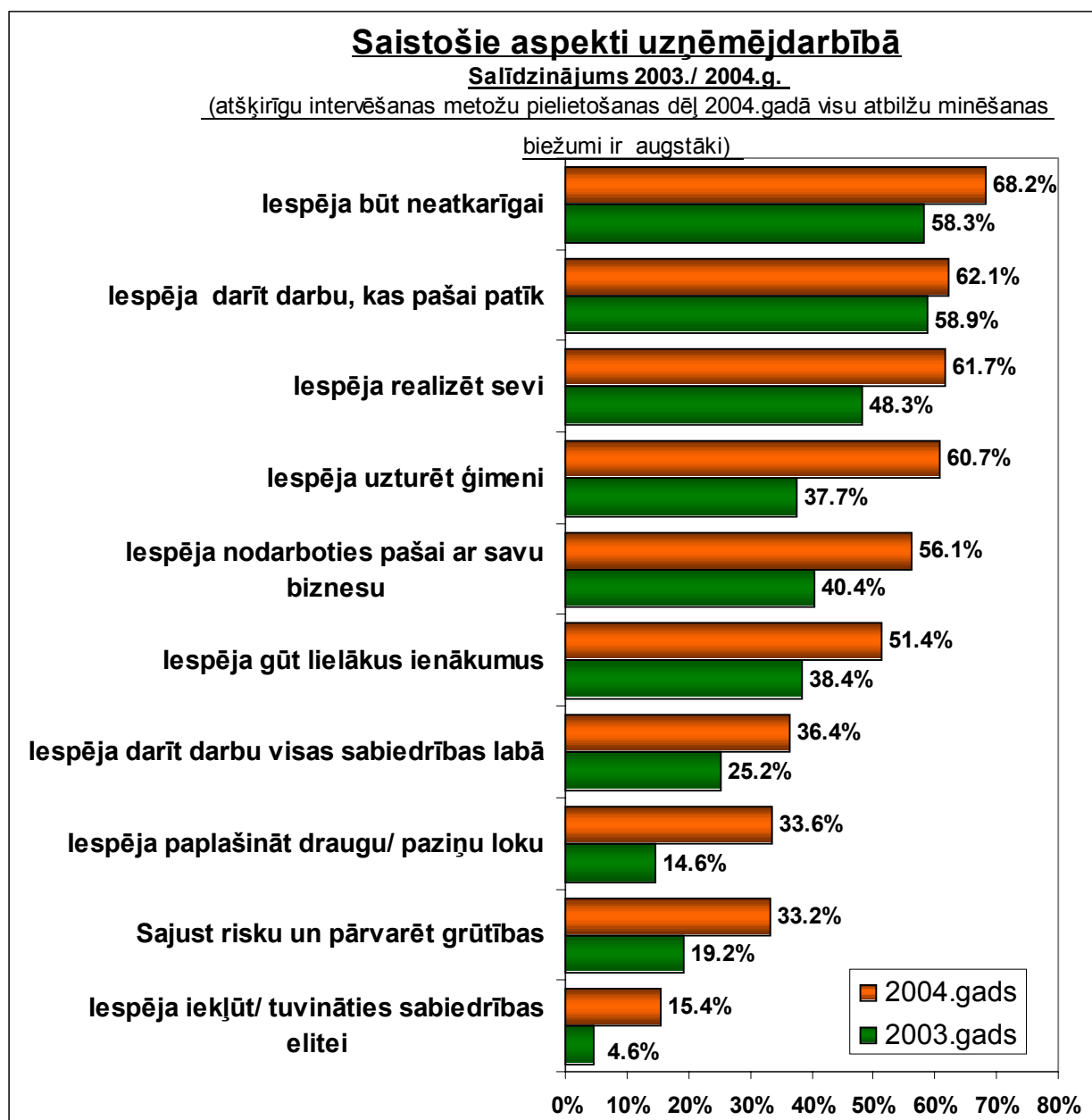


2.3. Saistošie aspekti uzņēmējdarbībā

Aptaujas jautājums:

“Sakiet lūdzu, kādi no sekojošiem aspektiem Jums kā biznesa sievietei, sievietei uzņēmējai, šķiet saistoši uzņēmējdarbībā?”

Iespēja būt neatkarīgai; darīt darbu, kas pašai patīk, kā arī iespēja realizēt sevi ir svarīgākie motīvi, kas sievieti saista uzņēmējdarbībā. Salīdzinoši nenozīmīgāka sievietēm uzņēmējām Latvijā šķiet iespēja iekļūt/ tuvināties sabiedrības elitei.



Analizējot iegūtos datus dažādās sieviešu uzņēmēju sociāli demogrāfiskajās grupās, nelielas atšķirības motivācijas hierarhijā uzrādās grupās ar atšķirīgu izglītības līmeni, kā arī sieviešu vidū, kurām ir / nav bērni pirmskolas vecumā.

Sievietēm uzņēmējām ar vidējo izglītību vai nepabeigtu augstāko izglītību svarīgāka ir iespēja uzturēt ģimeni un būt neatkarīgai, kamēr sievietēm ar augstāko izglītību – iespēja realizēt sevi. Savukārt, sievietēm uzņēmējām ar pirmsskolas vecuma bērniem (līdz 7 gadu vecumam) visbūtiskākā ir iespēja gūt lielākus ienākumus.

Motīvu ranžējums sieviešu uzņēmēju grupās ar atšķirīgu izglītības līmeni

Motīvu ranžējums (vieta)		Motīvs
Sieviešu uzņēmēju grupa ar vidējo /nepabeigtu augstāko izglītību	Sieviešu uzņēmēju grupa ar augstāko izglītību	
1./2.	6.	iespēja uzturēt ģimeni
1./2.	2.	iespēja būt neatkarīgai
3.	1.	iespēja realizēt sevi
4./5.	3.	iespēja darīt darbu, kas pašai patīk
4./5.	4.	iespēja nodarboties pašai ar savu biznesu
9.	7.	iespēja darīt darbu visas sabiedrības labā
6.	5.	iespēja gūt lielākus ienākumus
7./8.	8./9.	iespēja paplašināt draugu/ paziņu loku
10.	10.	iespēja iekļūt/ tuvināties sabiedrības elitei
7./8.	8./9.	Sajust risku un pārvarēt grūtības

Motīvu ranžējums sieviešu uzņēmēju grupās, izdalītās pēc kritērija: ir /nav pirmsskolas vecuma bērni

Motīvu ranžējums (vieta)		Motīvs
Sievietes uzņēmējas, kurām ir bērni vecumā līdz 7 gadiem	Sievietes uzņēmējas, kurām nav bērni vecumā līdz 7 gadiem	
3./4.	4.	iespēja uzturēt ģimeni
3./4.	1.	iespēja būt neatkarīgai
2.	3.	iespēja realizēt sevi
5.	2.	iespēja darīt darbu, kas pašai patīk
6.	5.	iespēja nodarboties pašai ar savu biznesu
7./8.	7.	iespēja darīt darbu visas sabiedrības labā
1.	6.	iespēja gūt lielākus ienākumus
7./8.	8.	iespēja paplašināt draugu/ paziņu loku
10.	10.	iespēja iekļūt/ tuvināties sabiedrības elitei
9.	9.	Sajust risku un pārvarēt grūtības

2.4. Rakstura īpašības/ vērtības, kas sievietei palīdzējušas gūt panākumus

Aptaujas jautājums:

“Nosauciet, lūdzu, kuras divas no savām rakstura īpašībām vai vērtībām Jūs pati vērtējat vispozitīvāk - kas Jums kā sievietei palīdzējušas pielāgoties un gūt panākumus uzņēmējdarbībā?”

Respondentes brīvi nosauca ~ 120 rakstura īpašības un personības iezīmes, kuras viņām palīdzējušas gūt panākumus uzņēmējdarbībā. Datu apstrādes laikā tās tika kodētas un apkopotas grupās. Līdzīgi kā 2003.gadā veiktajā pētījumā, arī 2004.gada pētījumā iegūtās atbildes šajā jautājumā liecina, ka vispozitīvāk sievietes – uzņēmējas sevī vērtē mērķtiecīgumu, neatlaidību, uzņēmību, kā arī saskarsmes spējas, komunikabilitāti.

Grafikā atspoguļotas atbildes, kuras minējušas vairāk kā 2,5% sieviešu (5 aptaujas dalībnieces):



Nākamajā tabulā redzams detalizētāks atbilžu sadalījums un apkopotās atbilžu grupas izvērsums:

Minēšanas biežums	Apvienotais īpašību grupas nosaukums	Iekļautās respondentu nosauktās īpašības
43,5%	Neatmaidība, mērķtiecīgums, gribasspēks	<i>Neatmaidība; mērķtiecīgums; gribasspēks; uzstājība, spītība, iet uz mērķi, neraugoties ne uz ko; tvēriens; gara stingrība; enerģiskums; iekšējais kodols; spēks visu izdarīt līdz galam; caursīšana; lielas koncentrēšanās spējas uz galveno</i>
16,8%	Uzņēmība	<i>Uzņēmība; apņēmība</i>
14,5%	Darba mīlestība, darba spējas	<i>Darba mīlestība; darba spējas; neierobežotas darba spējas; var ilgi, kvalitatīvi strādāt; strādīgums, prieks strādāt; darbaholisms</i>
13,6%	Komunikabilitāte, saskarsmes spējas	<i>Komunikabilitāte, saskarsmes spējas; sapratne ar cilvēkiem; var atrast kopsaucēju sarunās; spēja rast kompromisu ar sadarbības partneriem; prasme uz klausīt; diplomātija; tolerance; spēja sastrādāties ar dažādiem cilvēkiem</i>
10,7%	Pacietība	<i>Pacietība; izturība</i>
10,3%	Atbildības pienākuma sajūta un Godīgums	<i>Atbildības un pienākuma sajūta; strādāt kvalitatīvi;</i>
9,3%	Godīgums	<i>Godīgums; turēt savu vārdu un solījumus; ievērot likumu; godīgums un konkrētība attiecībā pret citiem</i>
5,1%	Precizitāte	<i>Precizitāte; akurātums; punktualitāte; uzmanīgums</i>
5,1%	Ticība saviem spēkiem, pašpārliecinātība	<i>Ticība saviem spēkiem; pašpārliecinātība; pašvērtība; pārliecinātība; prasme aizstāvēt savu viedokli</i>
4,7%	Elastība, pielāgošanās	<i>Elastība; pielāgošanās; izdzīvošana; spēja izdzīvot jebkuros apstākļos; komformisms; mobilitāte; piezemētība; spēja pielāgoties klientam</i>
4,7%	Drosme	<i>Drosme; bezkaunība; uzdrīkstēšanās; nav kompleksu panākt savu</i>
4,2%	Izglītība, zināšanas	<i>Izglītība; gudrība; loģiskā domāšana; zināšanas</i>
4,2%	Tieksme riskēt	<i>Nestandarta domāšana; tieksme riskēt; azartisms</i>
3,3%	Optimisms	<i>Optimisms; labvēlīga attieksme pret cilvēkiem; veselīga attieksme; smaids, cerība</i>
2,8%	Vēlme apgūt jauno, attīstīt sevi	<i>Vēlme apgūt jauno; attīstīt sevi; spēja iet līdz laikam, radoši strādāt</i>
2,8%	Labestība	<i>Labestība; labsirdība</i>
2,3%	Stingrība, prasīgums	<i>Stingrība; prasīgums; prasme aizstāvēt savu viedokli</i>
1,9%	Organizētība, kārtīgums	<i>Organizētība; kārtīgums; disciplinētība; kārtīgums naudas lietās</i>
1,9%	Darba pieredze	<i>Darba pieredze; biju pazīstama cilvēkiem, biju darbiniece ar labu slavu</i>
1,9%	Patstāvība, neatkarība	<i>Patstāvība; neatkarība</i>
1,9%	Nosvērtība	<i>Nosvērtība, apdomība</i>
1,9%	Profesionalitāte	<i>Profesionalitāte; prasme piedāvāt; spēja realizēt cilvēku vajadzības</i>
1,9%	Draugu un ģimenes atbalsts	<i>Draugu un ģimenes atbalsts</i>
1,4%	Atsaucība	<i>Atsaucība; vēlme palīdzēt cilvēkiem; cilvēcīgums</i>
1,4%	Uzcītība	<i>Uzcītība; centība</i>
1,4%	Sievietes intuīcija	<i>Sievietes intuīcija; intuitīva situācijas izpratne</i>
1,4%	Sievišķība	<i>Tas, ka esmu sieviete; sievišķība</i>
0,9%	Izlēmība	
0,9%	Nejaušības	<i>Nejaušība; nesaistīti ar rakstura īpašībām; satikt pareizi domājošus cilvēkus</i>
0,5%	Pieklājība	
0,5%	Koķetēšana	
0,5%	Taisnīgums	
0,5%	Mierīgums, miermīlība	

2.5. Rakstura īpašības/ vērtības, kas sievietei traucējušas gūt panākumus

Aptaujas jautājums:

“Un kuras divas Jūsu rakstura īpašības vai vērtības Jums ir visvairāk traucējušas?”

Rakstura maigums, nespēja pavēlēt, būt stingrai un prasīgai, kā arī neizlēmība ir biežāk nosauktās personīgās rakstura īpašības, kuras aptaujāto sieviešu uzņēmēju vērtējumā ir traucējušas gūt panākumus. Salīdzinoši bieži kā traucējošas tiek minētas “pozitīvas” rakstura īpašības- *uzticība, labestīgums, līdzietība, empātija, žēlsirdība, godīgums*, kā arī *emocionalitāte, jūtīgums*.

7,0% aptaujas dalībnieču sevī nesaskata tādas rakstura īpašības/ vērtības, kuras traucētu viņām gūt panākumus.

Grafikā atspoguļotas atbildes, kuras minējušas vairāk kā 2,5% sieviešu (5 aptaujas dalībnieces):



Nākamajā tabulā redzams detalizētāks atbilžu sadalījums un apkopotās atbilžu grupas izvērsums:

Minēšanas biežums	Apvienotais īpašību grupas nosaukums	Iekļautās respondentu nosauktās īpašības
15,9%	Nav stingrības, rakstura maigums	<i>Rakstura maigums; nav, stingrības; valdonības; nevar ieņemt stingru pozīciju, pavēlēt, prasīt; nav uzstājības; nespēj organizēt citu darbu, dara daudz pati; rakstura mīkstum; vēlme izvairīties no kontaktiem; nespēja saskarsmē ar darbiniekiem atcerēties, ka Tu esi direktors;</i>
11,2%	Neizlēmība, nespēja ātri pieņemt lēmumus; nedrošība	<i>Neizlēmība; nespēja ātri pieņemt lēmumus; nedrošība, bailes; nevēlēšanās uzņemties atbildību; lēna domāšana; iekšēja nedrošība; bailes; neaktivitāte; nenoteiktība;</i>
10,3%	Uzticēšanās, paļaušanās uz citiem	<i>Uzticēšanās, paļaušanās uz citiem; uzticība cilvēkiem; vēlme uzticēties, paļauties uz citiem; lētticība</i>
8,9%	Labestība	<i>Labestība, labsirdība</i>
8,4%	Slinkums	<i>Slinkums; reizēm neizdarība</i>
7,5%	Emocionalitāte, jūtīgums	<i>Emocionalitāte; jūtīgums; sentimentalitāte; vājuma brīži</i>
7,0%	Kautrība	<i>Kautrība; mierīgums; klusa; noslēgta sevī</i>
7,0%	Žēlsirdība, līdzietība, līdzjūtība	<i>Žēlsirdība; līdzietība; žēlums pret cilvēkiem; līdzjūtība, pielaidība; pārāk lojāla; vainas sajūta; empātija, nevar atteikt cilvēkam; iejūtas citu ādā</i>
6,1%	Neuzņēmība, nepietiekams avantūrisms	<i>Neuzņēmība; neizturība, neelastība, nepietiekams avantūrisms, nevēlēšanās riskēt; nav bezkaunības; bailes riskēt</i>
5,6%	Nesavaldība, neiecietība, impulsivitāte	<i>Nesavaldība; neiecietība; spītība; neapdomāta rīcība; impulsivitāte; nepacietība; spontanitāte; ātra rīcība; ātra daba</i>
4,2%	Pārāk zema pašapziņa, ambiciozitātes trūkums	<i>Pārāk zema pašapziņa, ambiciozitātes trūkums, mazvērtības kompleksi; nav pārliecināta par sevi; netic saviem spēkiem</i>
4,2%	Godīgums, sirdsapziņa	<i>Godīgums; sirdsapziņa; apzinīgums</i>
3,3%	Neiecietība, asa saskarsmē, nediplomātiskums	<i>Neiecietība, asa saskarsmē, nediplomātiskums; tiešums, ko domā, to runā</i>
	Rutīna; apātija	<i>Rutīna; apātija</i>
2,8%	Prasīgums, cīņa par kvalitāti, jaunām idejām	<i>Prasīgums, cīņa par kvalitāti, jaunām idejām; konsekvence</i>
2,8%	Vecums, slikta atmiņa, veselības problēmas	<i>Vecums, slikta atmiņa; mīl iedzert; veselības problēmas</i>
2,3%	Atklātība	<i>Atklātība</i>
2,3%	Neaktivitāte, meklējot un uzturot kontaktus	<i>Izolētība, plašāku kontaktu trūkums, nemāk uzturēt sakarus; neaktīva, meklējot kontaktus; nemāk uzbāzties</i>
2,3%	Cilvēcīgums	<i>Cilvēcīgums; cilvēciska attieksme pret citiem; piekāpība citiem; ātri piedod</i>
2,3%	Ģimenes problēmas	<i>Ģimenes problēmas, rūpes par ģimeni</i>
2,3%	Centība, uzcītība	<i>Centība, pedantisms, uzcītība</i>
1,9%	Zināšanu trūkums	<i>Zināšanu trūkums, padomju laika izglītība</i>
1,4%	Sievietes maigums	<i>Sieviete, sievietes maigums; nav tālredzība, kā vīriešiem</i>
1,4%	Trūkst pārliecināšanas spējas	<i>Neprot pārliecināt, sevišķi sarunās ar ierēdņiem; nespēj sevi prezentēt citu konkurentu vidū</i>
1,4%	Sevis nesaudzēšana	<i>Sevis nesaudzēšana; rūpes patur sevī</i>
0,9%	Nesistemātiskums	<i>Nav sistemātiska, organizēta; trūkst laiks</i>
0,5%	Atsaucība	
0,5%	Atriebība	<i>Atriebīga, nenovīdīga</i>
0,5%	Optimisms	

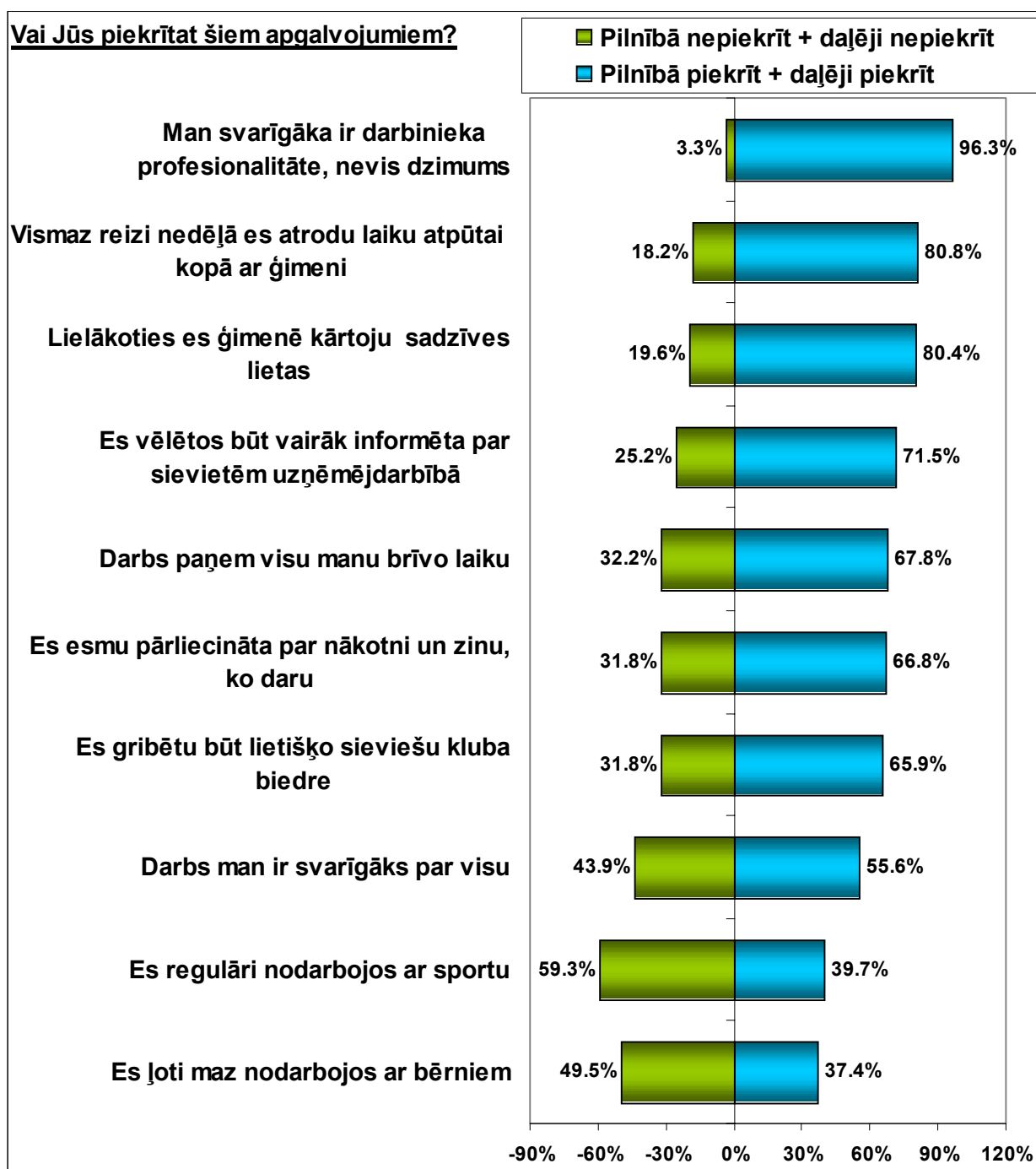
2.6. Apgalvojumi

Aptaujas jautājums:

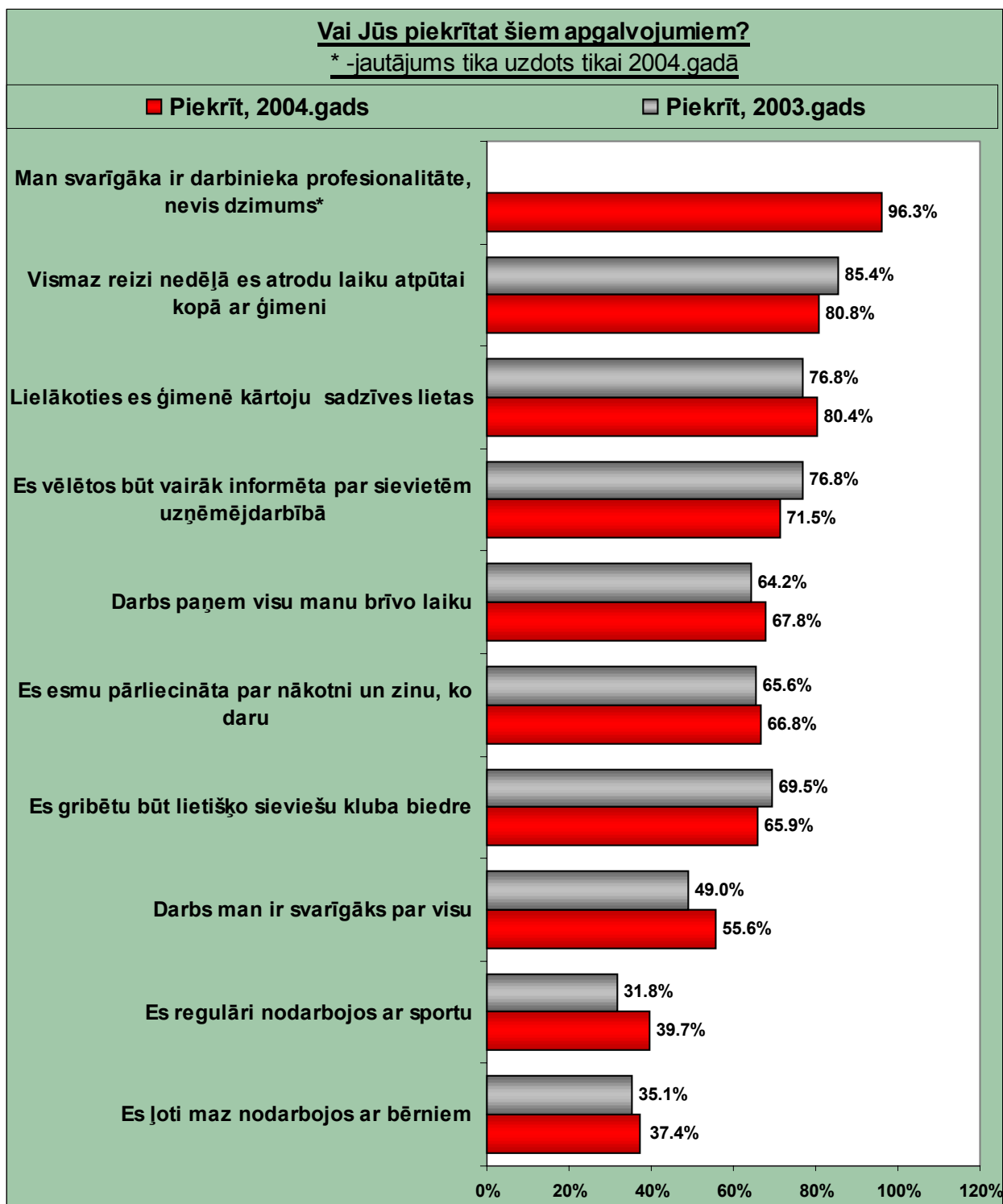
“Tagad es Jums atkal nolasīšu vairākus apgalvojumus. Sakiet lūdzu, cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem? Vai Jūs tiem pilnībā piekrītat, daļēji piekrītat, daļēji nepiekrītat vai pilnībā nepiekrītat?”

- 96,3% aptaujāto sieviešu uzņēmēju Latvijā lielākā vai mazākā mērā piekrīt apgalvojumam *man svarīgāka ir darbinieka profesionalitāte un darba pieredze, nevis dzimums;*
- Dominējošā aptaujas dalībnieču daļa (80,4%) atzīst, ka tieši viņas *lielākoties ģimenē kārto sadzīves un saimniecības lietas.* Aptuveni tikpat liels respondentu skaits (80,8%) cenšas *vismaz reizi nedēļā atrast laiku atpūtai kopā ar ģimeni;*
- Vairāk kā divas trešdaļas aptaujāto sieviešu uzņēmēju *vēlētos būt lietišķo sieviešu kluba biedres un gribētu būt vairāk informētas par sievietēm uzņēmējdarbībā;*
- Divas trešdaļas (67,8%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju piekrīt, ka *darbs paņem visu brīvo laiku,* un vairāk kā puse (55,6%) aptaujas dalībnieču akcentē, ka *darbs viņām ir svarīgāks par visu – pārsvarā tās ir gadus vecākās uzņēmējas, bez bērniem, dzīvojošas vienas pašas, kā arī sievietes, kuras biznesu uzsākušas agrāk (līdz 1990.gadam);*
- Apgalvojumam *es esmu pārliecināta par nākotni un zinu, ko daru,* piekrīt divas trešdaļas (66,8%) sieviešu uzņēmēju. Jāpiezīmē, ka šim apgalvojumam piekrīt visas tās aptaujātās sievietes vadītājas, kuru pakļautībā ir vairāk kā 50 darbinieki;
- Apgalvojuma *es ļoti maz nodarbojos ar bērniem interpretācijā* jāņem vērā, ka tikai 50, 4% aptaujāto sieviešu ir bērni līdz 18 gadu vecumam;
- Tikai nedaudz vairāk kā trešā daļa (39,7%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju atzīst, ka viņas *regulāri nodarbojas ar sportu .*

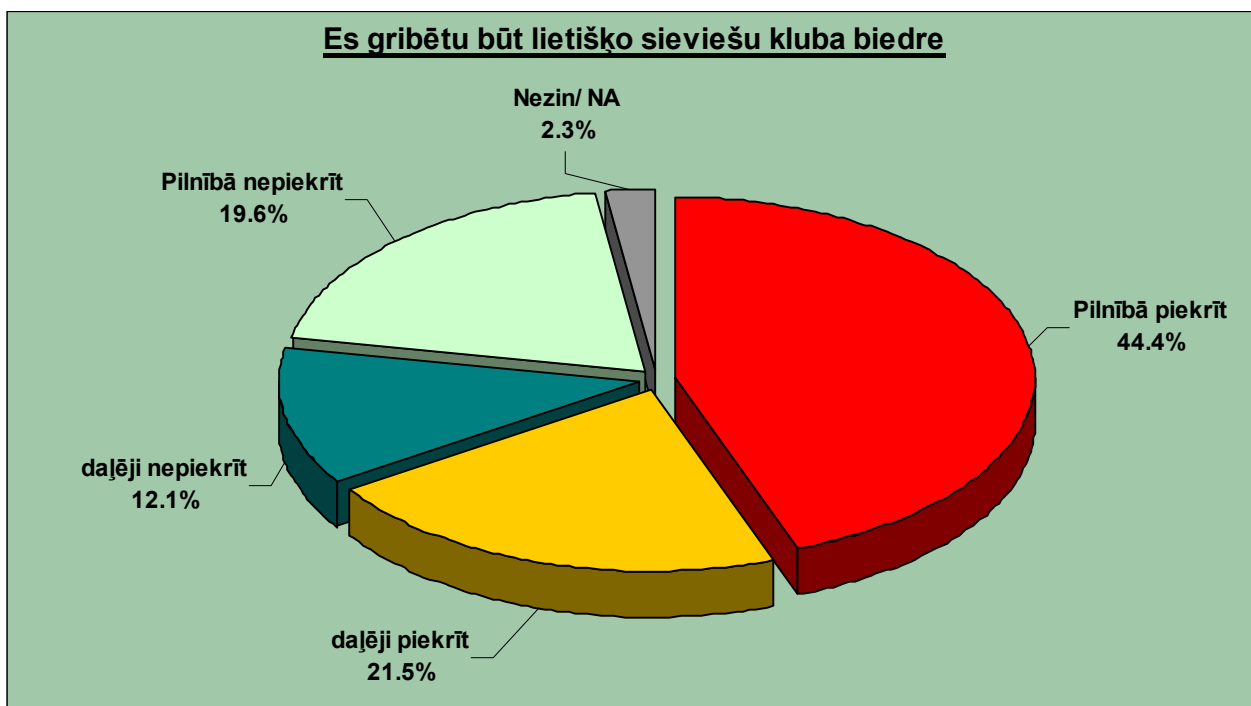
legūtos rezultātus ataino sekojošs grafiks:



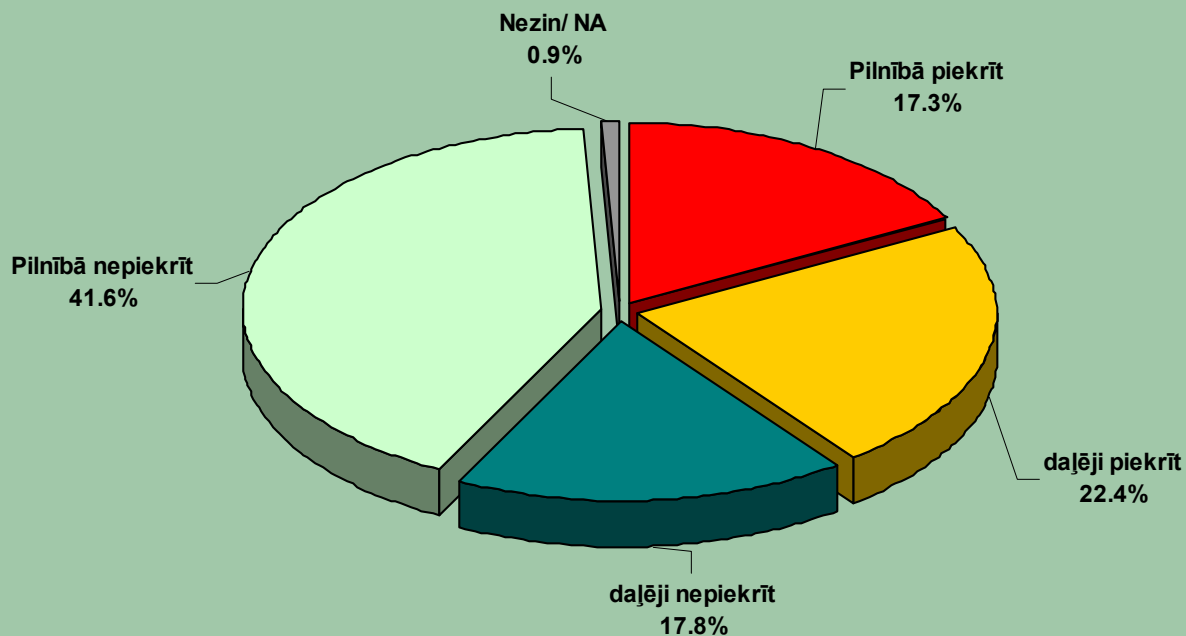
Aplūkojot 2003.gadā un 2004.gadā iegūto rezultātu salīdzinājumu, secināms, ka būtiskas izmaiņas sieviešu uzņēmēju viedokļos nav notikušas. Sievietes uzņēmējas Latvijā, neraugoties uz lielo darba slodzi, veiksmīgi kāro gan ģimenes sadzīves un saimnieciskās problēmas, gan pietiekoši aktīvi piedalās bērnu audzināšanā.



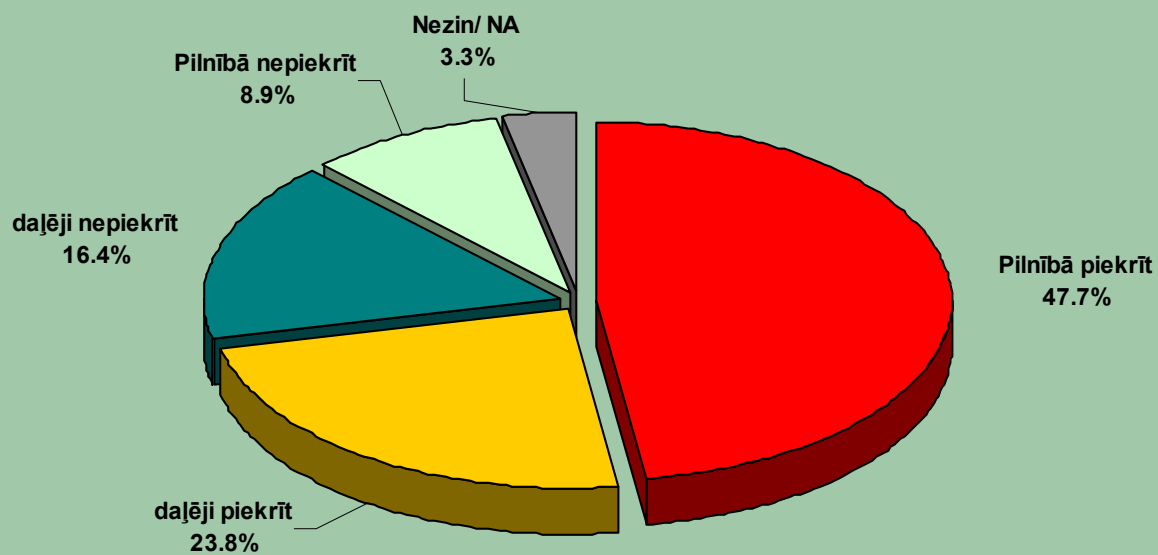
Atbilžu sadalījumus par katru konkrēto apgalvojumu atspoguļo nākamās diagrammas:



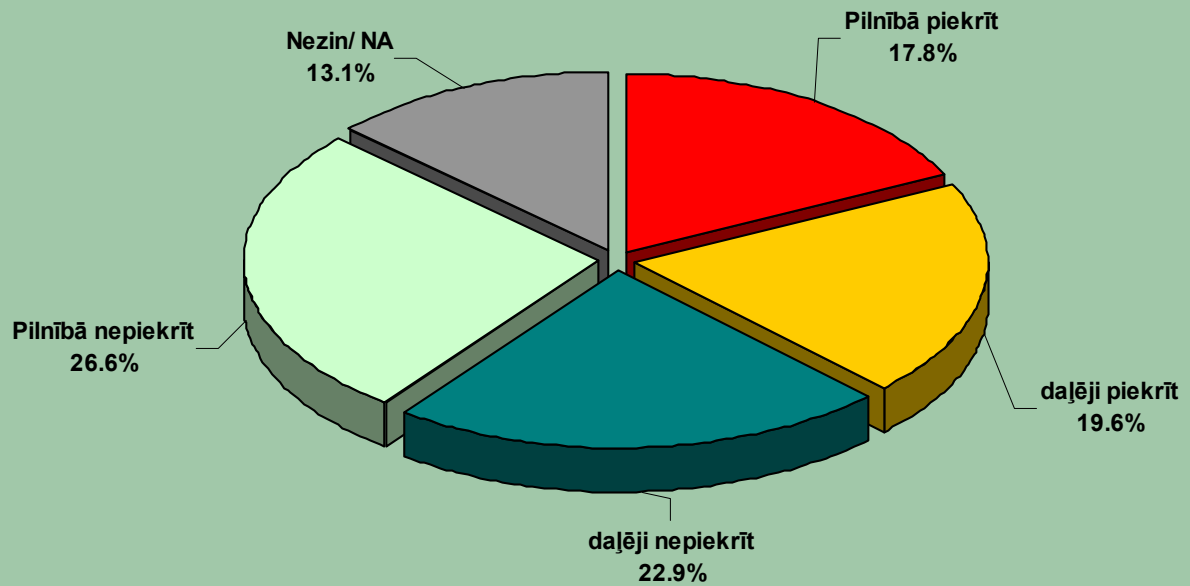
Es regulāri nodarbojos ar sportu



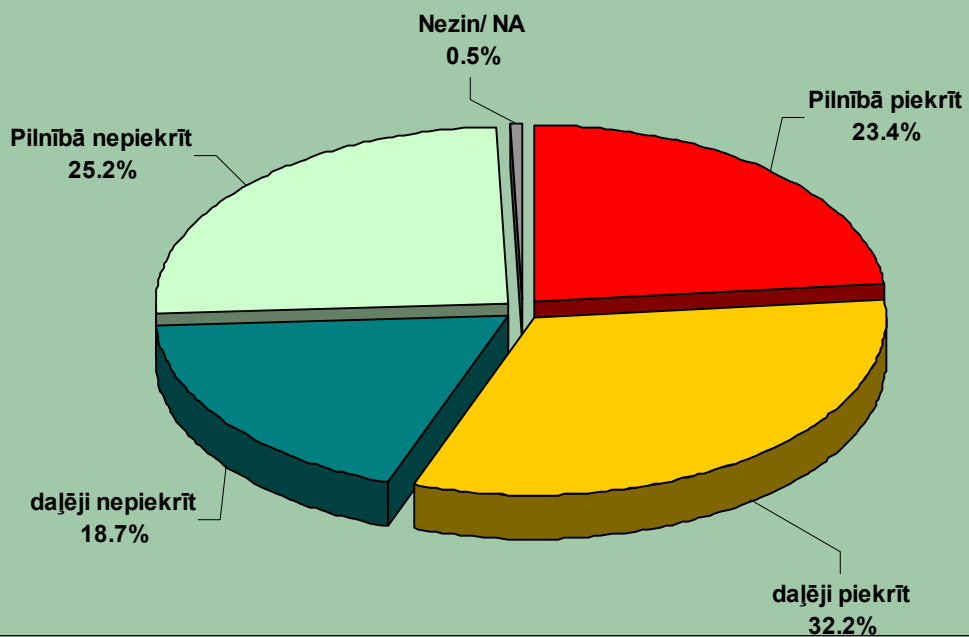
Es vēlētos būt vairāk informēta par sievietēm uzņēmējdarbībā



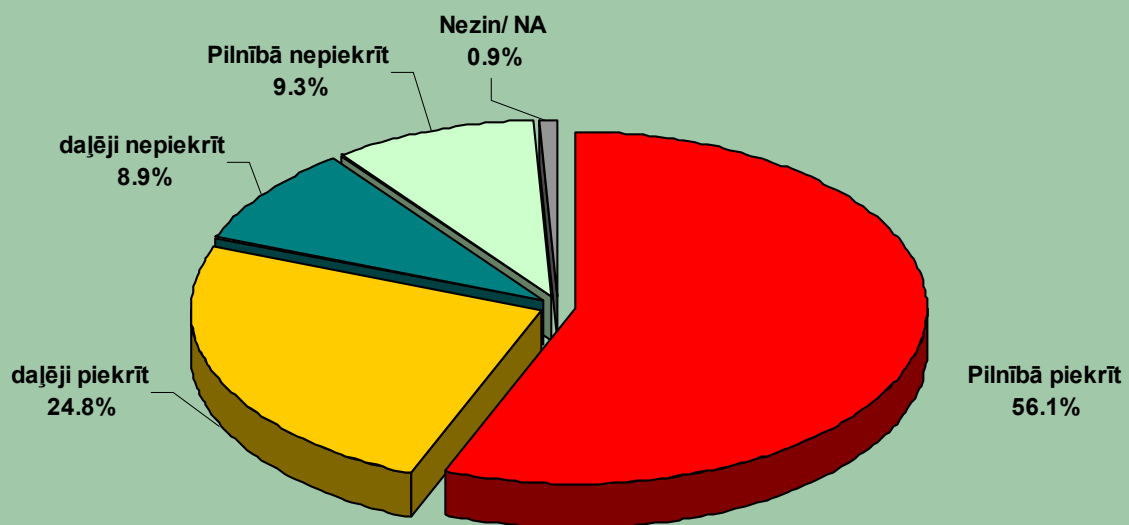
Es ļoti maz nodarbojos ar bērniem



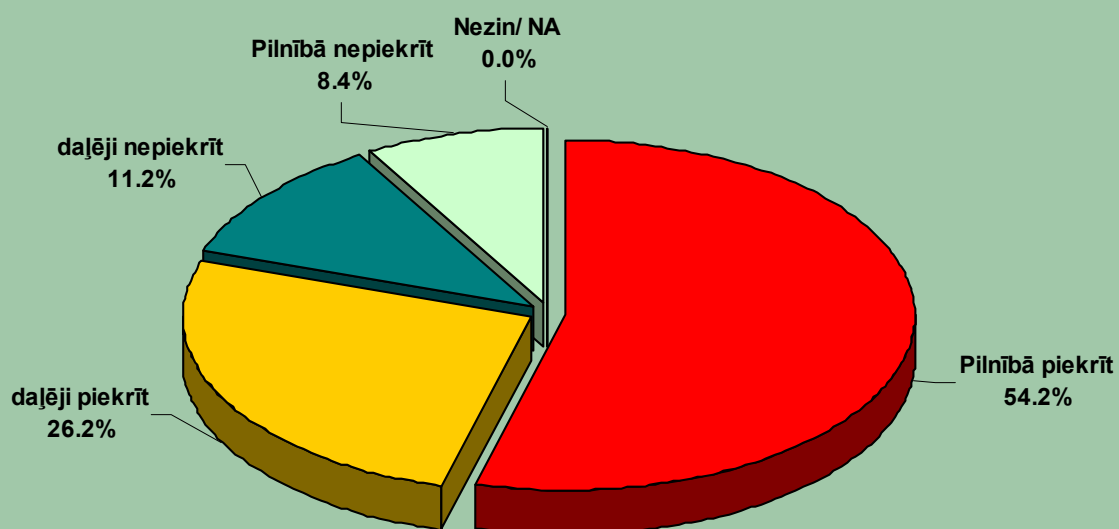
Darbs man ir svarīgāks par visu



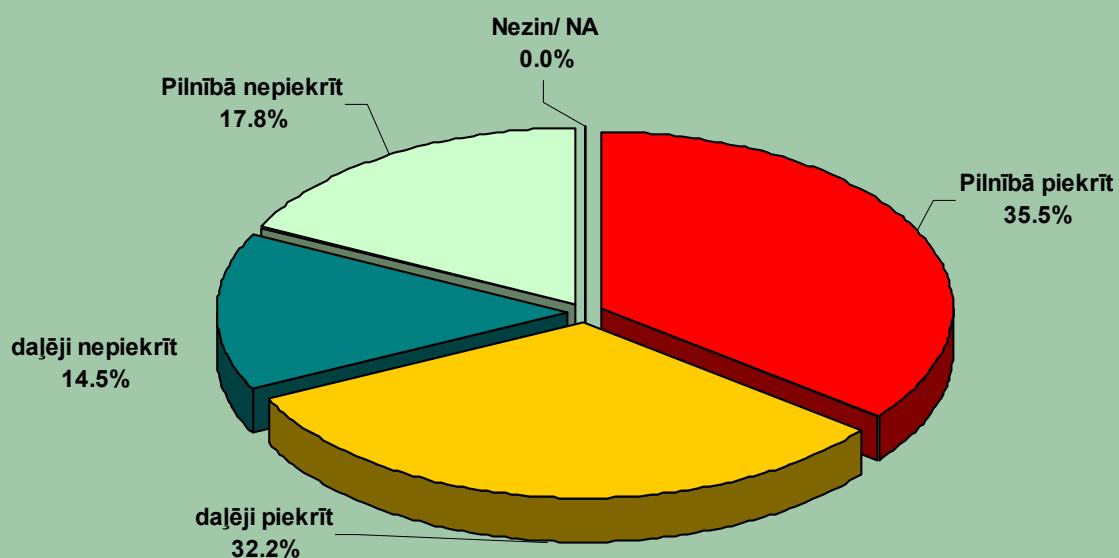
Vismaz reizi nedēļā es atrodu laiku atpūtai kopā ar ģimeni



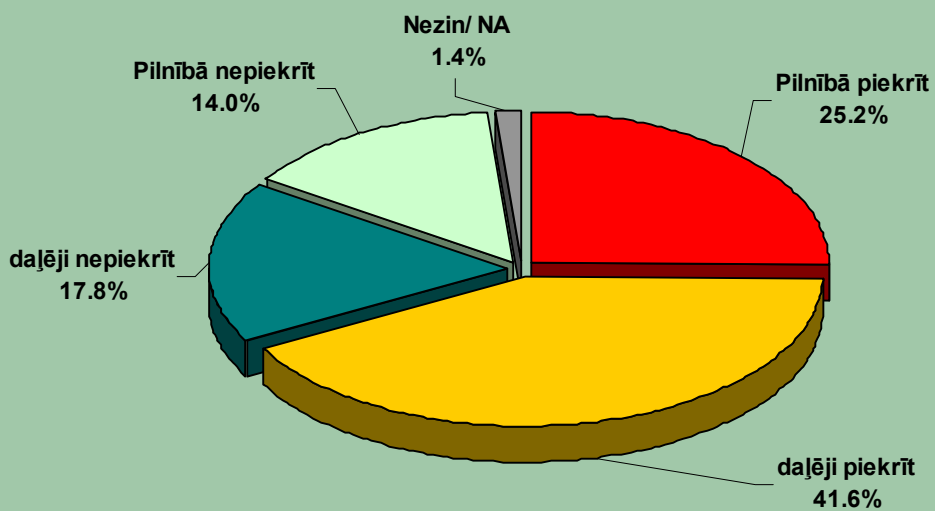
Lielākoties es ģimenē kārtāju sadzīves lietas



Darbs paņem visu manu brīvo laiku



Es esmu pārliecināta par nākotni un zinu, ko daru



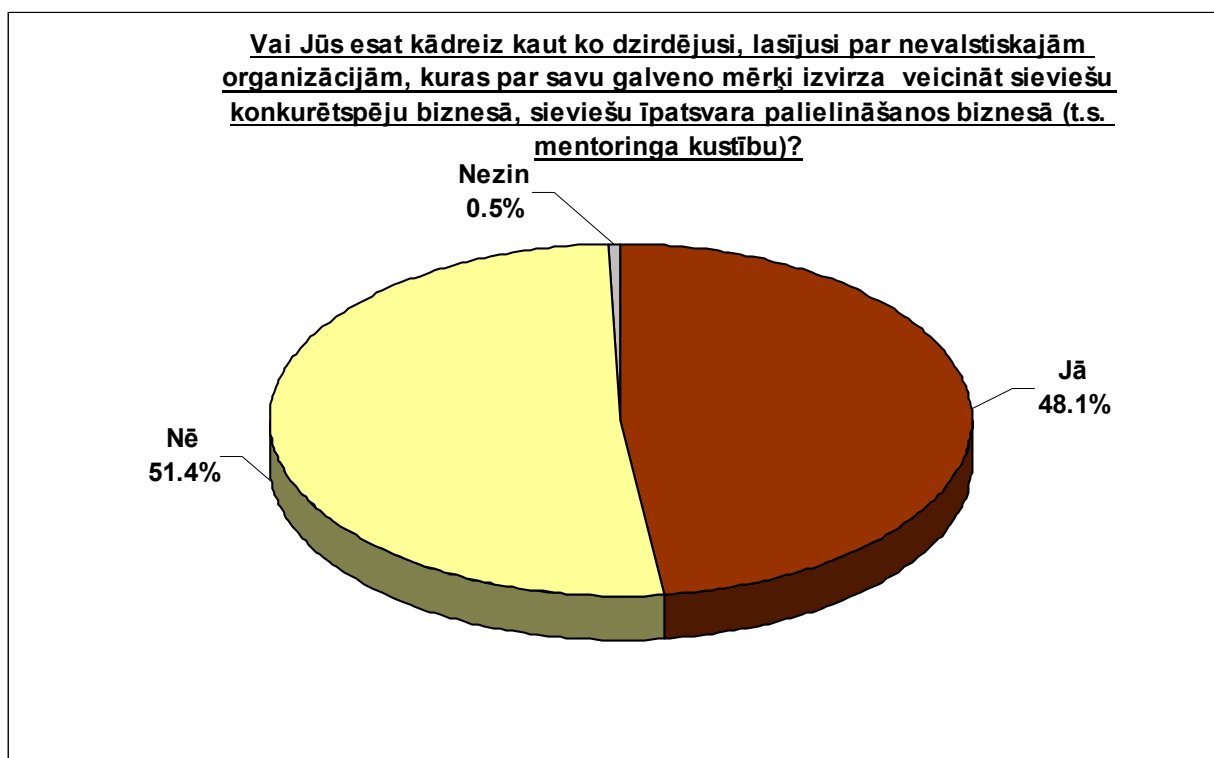
3. Mentoringa kustība

3.1. Informētība

Aptaujas jautājums:

„Vai Jūs esat kādreiz kaut ko dzirdējusi, lasījusi par nevalstiskajām organizācijām, kuras par savu galveno mērķi izvirza veicināt sieviešu konkurētspēju biznesā, sieviešu īpatsvara palielināšanos biznesā (t.s. mentoringa kustību)?”

Nedaudz mazāk kā puse (48,1%) aptaujāto sieviešu – uzņēmumu vadītāju/ īpašnieču ir informētas par nevalstiskajām organizācijām, kuru galvenais mērķis ir veicināt sieviešu konkurētspēju, sieviešu īpatsvara palielināšanos biznesā (t.s. mentoringa kustību):



Salīdzinoši biežāk atbildes, ka viņas ir informētas par šādām organizācijām, kustībām, sniedza:*

- gados jaunākās aptaujātās sievietes uzņēmējas (vecumā no 25 līdz 35 gadiem);
- aptaujātās latviešu tautības sievietes uzņēmējas;
- respondentes ar augstāko izglītību;
- izglītības un kultūras/ mākslas sfērā strādājošās sievietes.

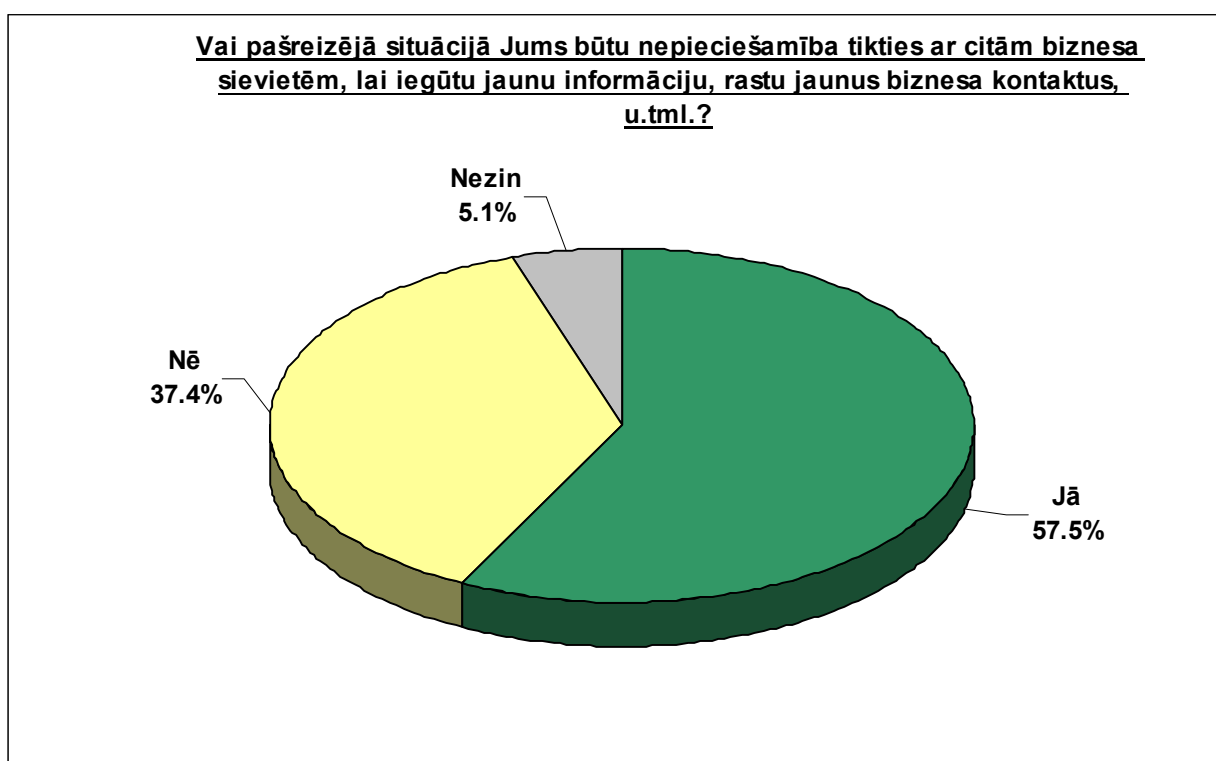
(*nosauktās tendences interpretējamas tikai hipotēžu līmenī, jo apakšgrupu lielumi nav reprezentatīvi)

3.2. Nepieciešamība tikties ar citām biznesa sievietēm

Aptaujas jautājums:

„Vai pašreizējā situācijā Jums būtu nepieciešamība tikties ar citām biznesa sievietēm, lai iegūtu jaunu informāciju, rastu jaunus biznesa kontaktus, u.tml.?”

Vairāk kā puse (57,5%) aptaujāto sieviešu izteikušas nepieciešamību tikties ar citām biznesa sievietēm:



Nedaudz biežāk vēlmi kontaktēties ar citām biznesa sievietēm izteikušas*:

- Sievietes uzņēmējas/ vadītājas ar augstāko izglītību;
- Respondentes, kuras vada uzņēmumus ar lielāku darbinieku skaitu;
- Uzņēmējas, kuras uzsākušas biznesu pēdējos 5 gados.

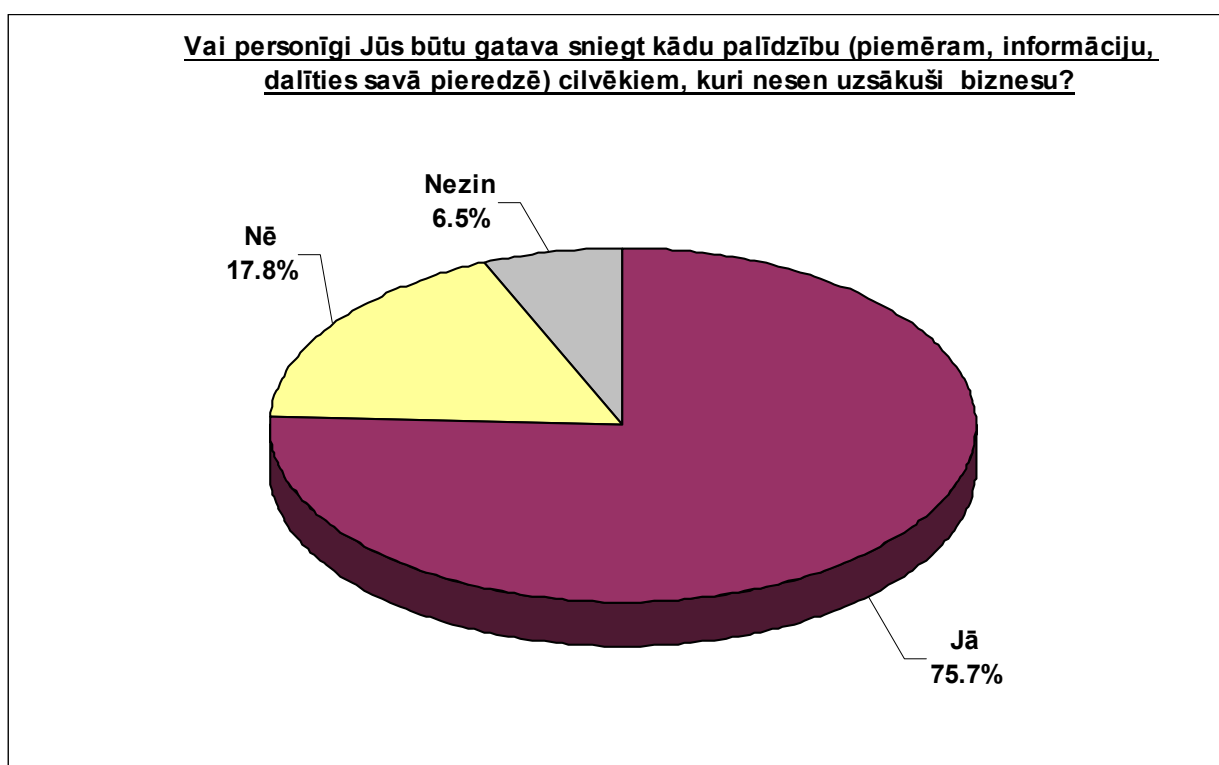
(*nosauktās tendences interpretējamas tikai hipotēžu līmenī, jo apakšgrupu lielumi nav reprezentatīvi)

3.3. Gatavība sniegt palīdzību

Aptaujas jautājums:

„Vai personīgi Jūs būtu gatava sniegt kādu palīdzību (piemēram, informāciju, dalīties savā pieredzē) cilvēkiem, kuri nesen uzsākuši biznesu?”

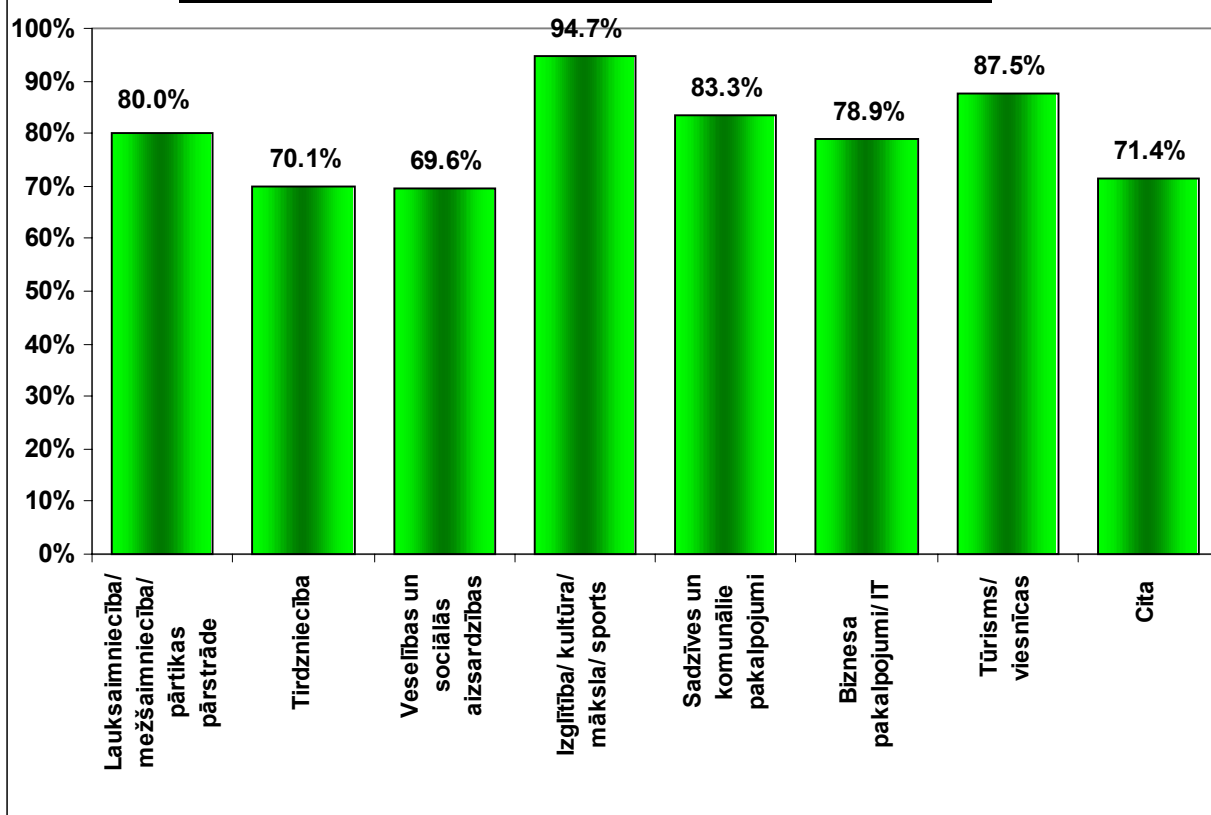
Mazliet vairāk kā trīs ceturtdaļas (75,7%) aptaujāto sieviešu – uzņēmēju pauda gatavību sniegt palīdzību, dalīties pieredzē cilvēkiem, kuri nesen uzsākuši biznesu:



Respondentes, kuras darbojas izglītības/ kultūras/ sporta sfērā, kā arī tūrisma un viesnīcu jomās, salīdzinoši biežāk paudušas gatavību personīgi sniegt palīdzību iesācējiem biznesā:

Vai personīgi Jūs būtu gatava sniegt kādu palīdzību (piemēram, informāciju, dalīties savā pieredzē) cilvēkiem, kuri nesēn uzsākuši biznesu?

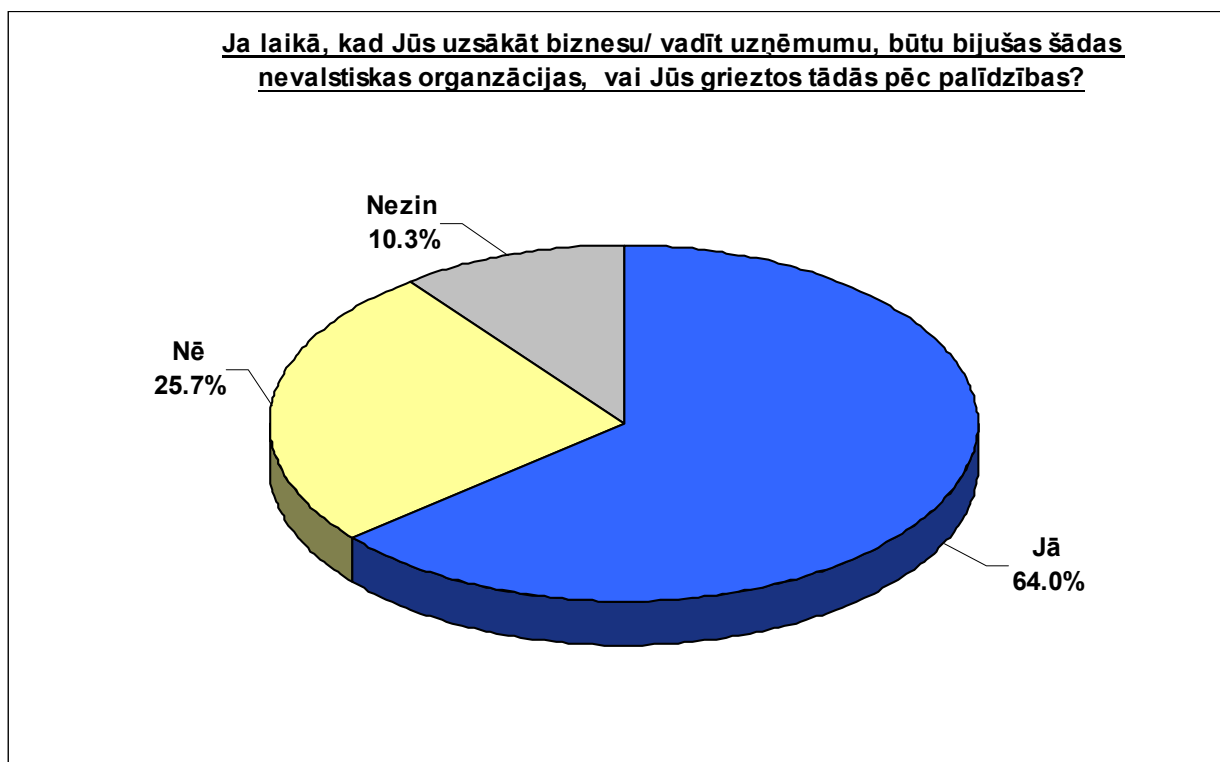
Atbilžu "jā" minēšanas biežumu sadalījums pēc darbības sfēras



Aptaujas jautājums:

„Ja laikā, kad Jūs uzsākat biznesu/ vadīt uzņēmumu, būtu bijusi, piemēram, kāda biznesa sieviešu organizācija, kura sniegtu dažāda veida konsultācijas gan par finansu ieguves iespējām, gan biznesa plānu rakstīšanu, gan morāli atbalstītu sievietes – iesācējas biznesā, vai Jūs grieztos tādā organizācijā pēc palīdzības?”

Gandrīz divas trešdaļas aptaujāto sieviešu – uzņēmēju atzina, ka viņas labprāt būtu izmantojušas biznesa sieviešu organizāciju pakalpojumus/ sniegto palīdzību laikā, kad viņas uzsāka savu biznesu/ vadīt uzņēmumu:



Labprātāk šādu nevalstisko organizāciju palīdzību būtu izmantojušas*:

- Gados vecākās aptaujas dalībnieces (pirmspensijas un pensijas vecumā);
- Aptaujātās sievietes uzņēmējas - cittautietes;
- Sievietes, kuras vada uzņēmumus ar lielāku darbinieku skaitu;
- Uzņēmējas/ vadītājas, kuras uzsākušas biznesu/ vadīt uzņēmumu pēdējos 5 gados;
- Sievietes, kuras strādā izglītības/ kultūras/ sporta nozarēs, kā arī biznesa pakalpojumu sfērā.

(*nosauktās tendences interpretējamas tikai hipotēžu līmenī, jo apakšgrupu lielumi nav reprezentatīvi)

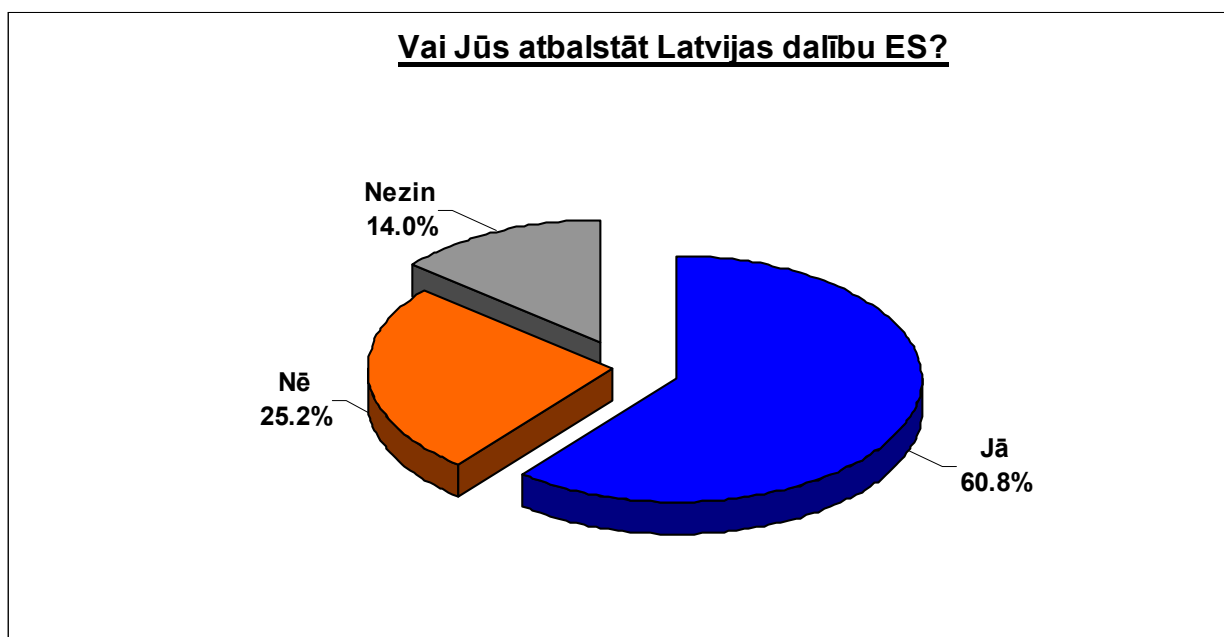
4. Attieksme/ turpmākie plāni pēc Latvijas iestājas ES

4.1. Atbalsts Latvijas dalībai ES

Aptaujas jautājums:

„Vai Jūs atbalstāt Latvijas dalību ES?”

60,7% aptaujāto sieviešu uzņēmēju atbalsta Latvijas dalībai ES, savukārt katrā ceturtā (25,2%) aptaujas dalībniece izteikusi pretēju viedokli:



Tendenču līmenī (respondentu skaits ir pārāk mazs, lai varētu runāt par kādām likumsakarībām) secināms, ka salīdzinoši biežāk atbalstu Latvijas dalībai ES paudušas:

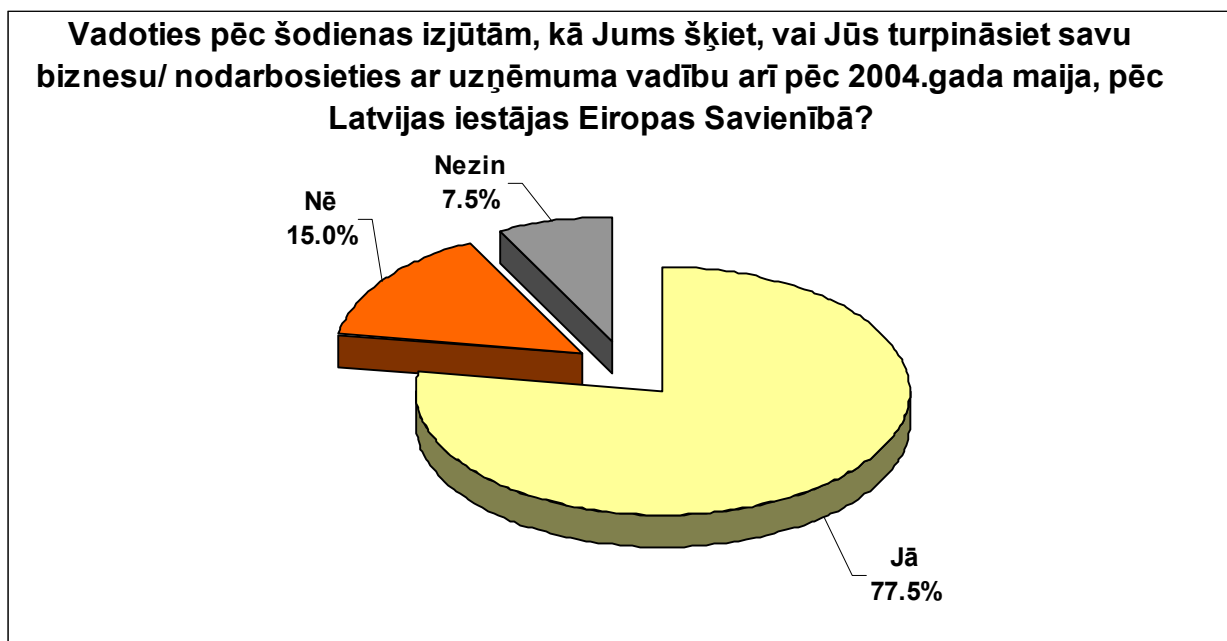
- Aptaujātās sievietes uzņēmējas ar augstāko izglītību;
- Aptaujātās sievietes uzņēmējas pensijas un pirmspensijas vecumā;
- Gandrīz visas respondentes, kuras dzīvo vienas (14 no 15 vientuļi dzīvojošajām respondentēm);
- Nedaudz biežāk tās sievietes uzņēmējas, kurām nav bērnu vecumā līdz 18 gadiem, nekā sievietes uzņēmējas, kurām ir bērni vecumā līdz 18 gadiem;
- Sievietes, kuras vada uzņēmumus ar lielāku darbinieku skaitu.

4.2. Vēlme turpināt savu biznesu/ uzņēmuma vadību pēc 2004.gada maija

Aptaujas jautājums:

„Vadoties pēc šodienas izjūtām, kā Jums šķiet, vai Jūs turpināsiet savu biznesu/ nodarbosieties ar uzņēmuma vadību arī pēc 2004.gada maija, pēc Latvijas iestājas Eiropas Savienībā?”

Vairāk kā trīs ceturtdaļas (77,5%) aptaujāto sieviešu uzņēmēju ir gatavas turpināt savu biznesu arī pēc 2004.gada maija, pēc Latvijas iestājas Eiropas Savienībā:

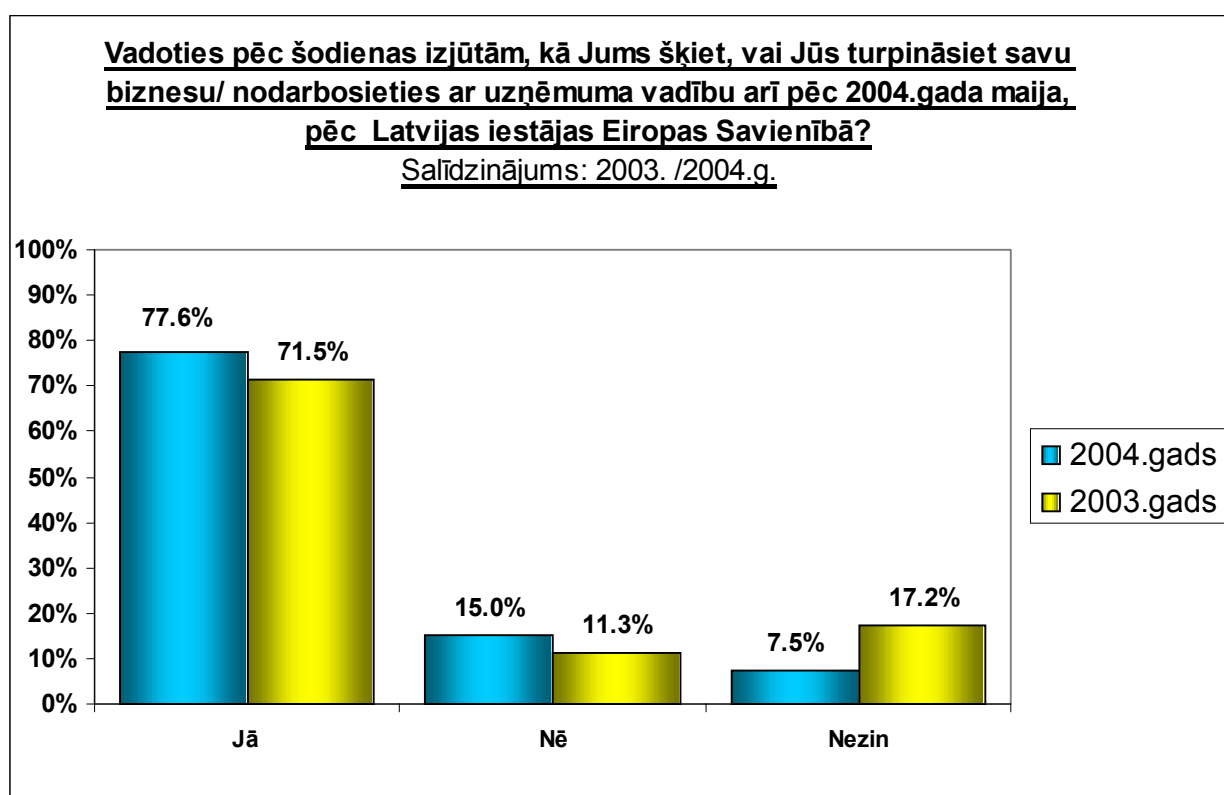


Tendenču līmenī (respondentu skaits ir pārāk mazs, lai varētu runāt par kādām likumsakarībām) var izvirzīt hipotēzi:

- Biežāk vēlme turpināt savu biznesu arī pēc Latvijas iestājas ES ir sievietēm/ vadītājām, kuras:
 - vada uzņēmumus ar lielāku darbinieku skaitu;
 - ir ieguvušas augstāko izglītību;
 - strādā tūrisma/ viesnīcu nozarē;
 - sniedz biznesa/ IT pakalpojumus;
 - ir nodarbinātas veselības aizsardzības/ sociālās aprūpes sfērā;
 - vada pārtikas pārstrādes uzņēmumus.

Salīdzinot ar iepriekšējā gadā veiktā pētījuma rezultātiem, jāatzīmē sekojošais:

- Nedaudz (par 5,1%) pieaudzis to sieviešu uzņēmēju īpatsvars, kuras paudušas gatavību turpināt savu biznesu/ nodarboties ar uzņēmuma vadību arī pēc 2004.gada maija, pēc Latvijas iestājas ES;
- Respondenšu uzskati kļuvuši konkrētāki – 2004.gadā samazinājies nenoteikto atbilžu īpatsvars:

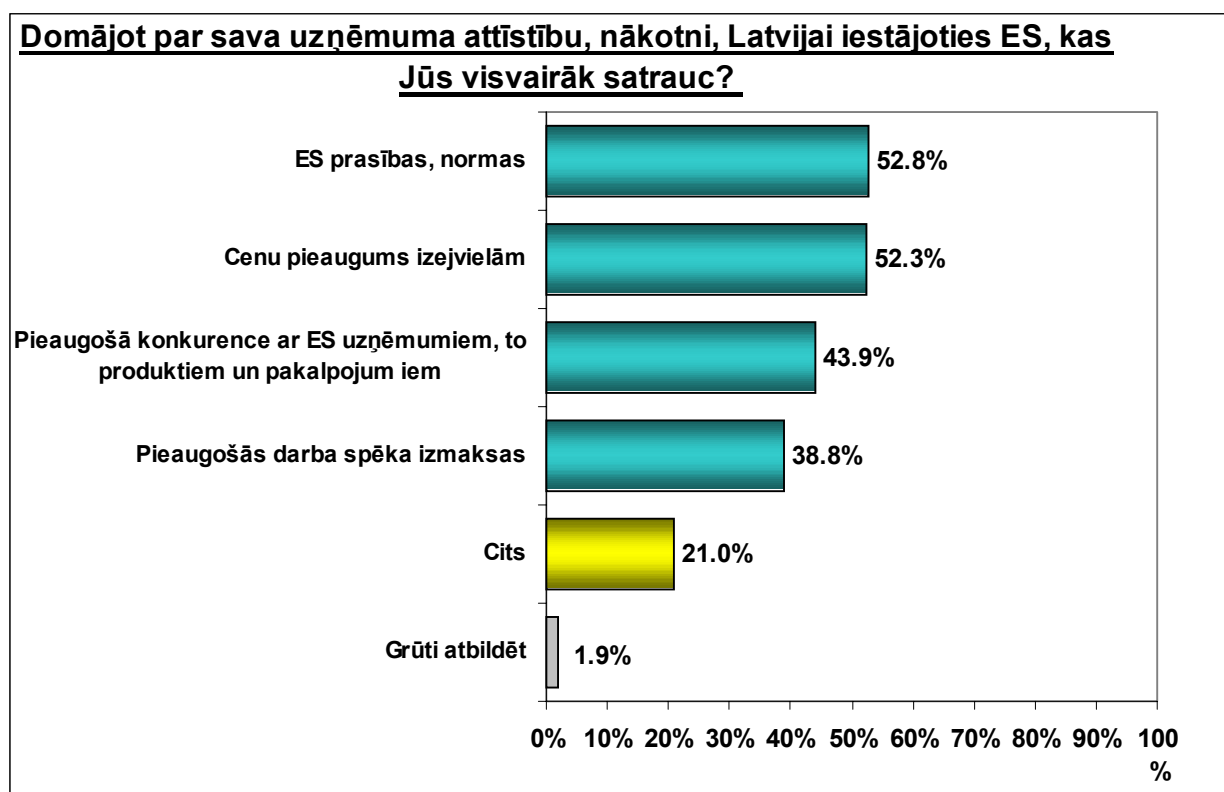


4.3. Faktori, kas rada satraukumu sievietēs uzņēmējās saistībā ar Latvijas iestāju ES

Aptaujas jautājums:

„Domājot par sava uzņēmuma attīstību, nākotni, Latvijai iestājoties ES, kas Jūs visvairāk satrauc?”

ES prasības un normas, cenu pieaugums izejvielām, kā arī gaidāmā pieaugošā konkurence ar ES uzņēmumiem, to produktiem un pakalpojumiem ir galvenie faktori, kas saistībā ar Latvijas iestāju ES satrauc sievietes uzņēmējas:



Jāatzīmē, ka 4 respondentes atzīmēja, ka Latvijas iestāja ES viņas nesatrauc: „mūs neskaurs izmaiņas, mums būs tikai labāk; mums tas visu atvieglos”.

Citi aptaujas dalībnieču spontāni nosauktie faktori (21,0% atbilžu):

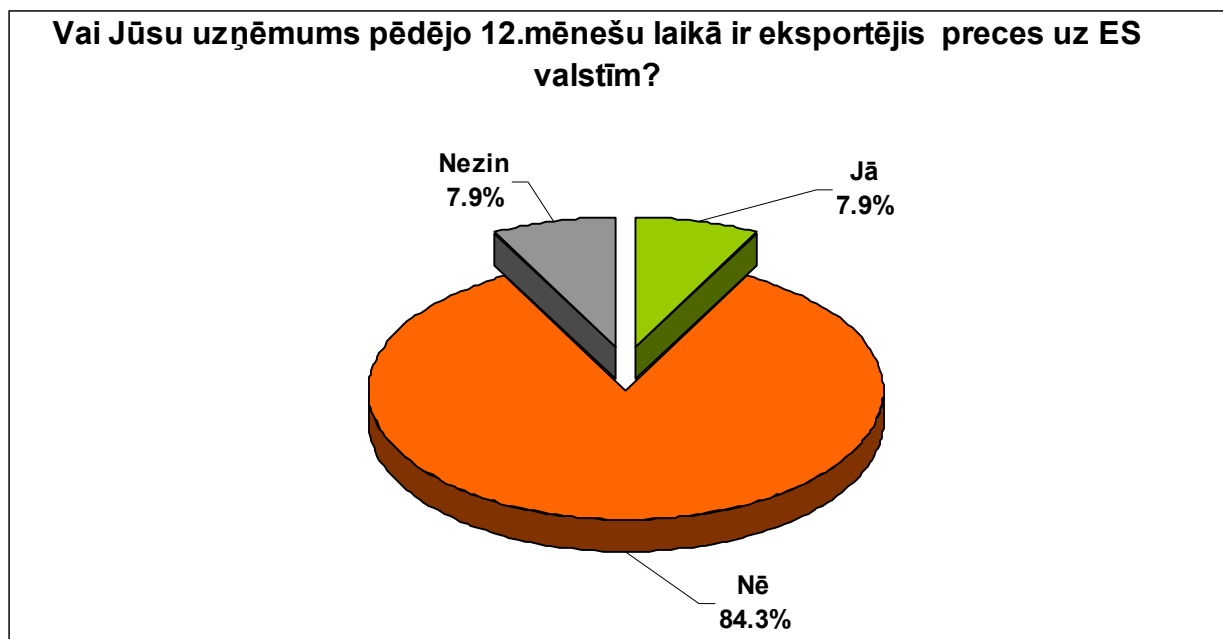
Faktors/ šķērslis (grupas apvienotais nosaukums)	Respondentu nosauktie faktori, apvienoti šajā grupā	Minēšanas biežums
Neziņa, informācijas trūkums	<i>Neziņa; trūkst informācija, tas rada nenoteiktību, neuzticību; neziņa gan par cenu pieaugumu, gan par nodokļu sistēmu;</i>	7,0%
Likumdošanas nesakārtotība, birokrātijas palielināšanās	<i>Likumu nesakārtotība, likumdošanas jautājumi; birokrātijas pieaugums; ierēdniecības un tās patvaļas palielinājums; neaizsargāta darbības vide no likumdošanas puses; nekvalitatīvi ES likumu un normu tulkojumi</i>	4,2%
Vispārējās ekonomiskās situācijas izmaiņas: iedzīvotāju pirktspējas un vispārējā dzīves līmeņa krišanās	<i>Dzīves līmeņa kritums; būs maza pirktspēja; būs zems atalgojums cilvēkiem un vispārējs cenu pieaugums;</i>	3,3%
Darbaspēka kvalitatīvas izmaiņas	<i>Būs viesstrādnieki, svešautieši Latvijā; darbaspēks būs jāpamāca; būs vispārēja darbaspēka kvalifikācijas pazemināšanās; kadru problēmas; vai būs darba iespējas mājās?</i>	2,8%
Nodokļu politikas izmaiņas	<i>Kāds būs PVN, nodokļu politika; nodokļi importam?</i>	1,4%
Valsts kopumā nav gatava iestājamai ES	<i>Valsts nav gatava iestājamai ES; nav motivēta</i>	0,9%
Klientu vajadzību/prasību izmaiņas	<i>Klienti mainīsies, augs klientu prasības</i>	1,0%

4.4. Uzņēmumu eksporta pieredze

Aptaujas jautājums:

„Vai Jūsu uzņēmums pēdējo 12.mēnešu laikā ir eksportējis preces uz ES valstīm?”

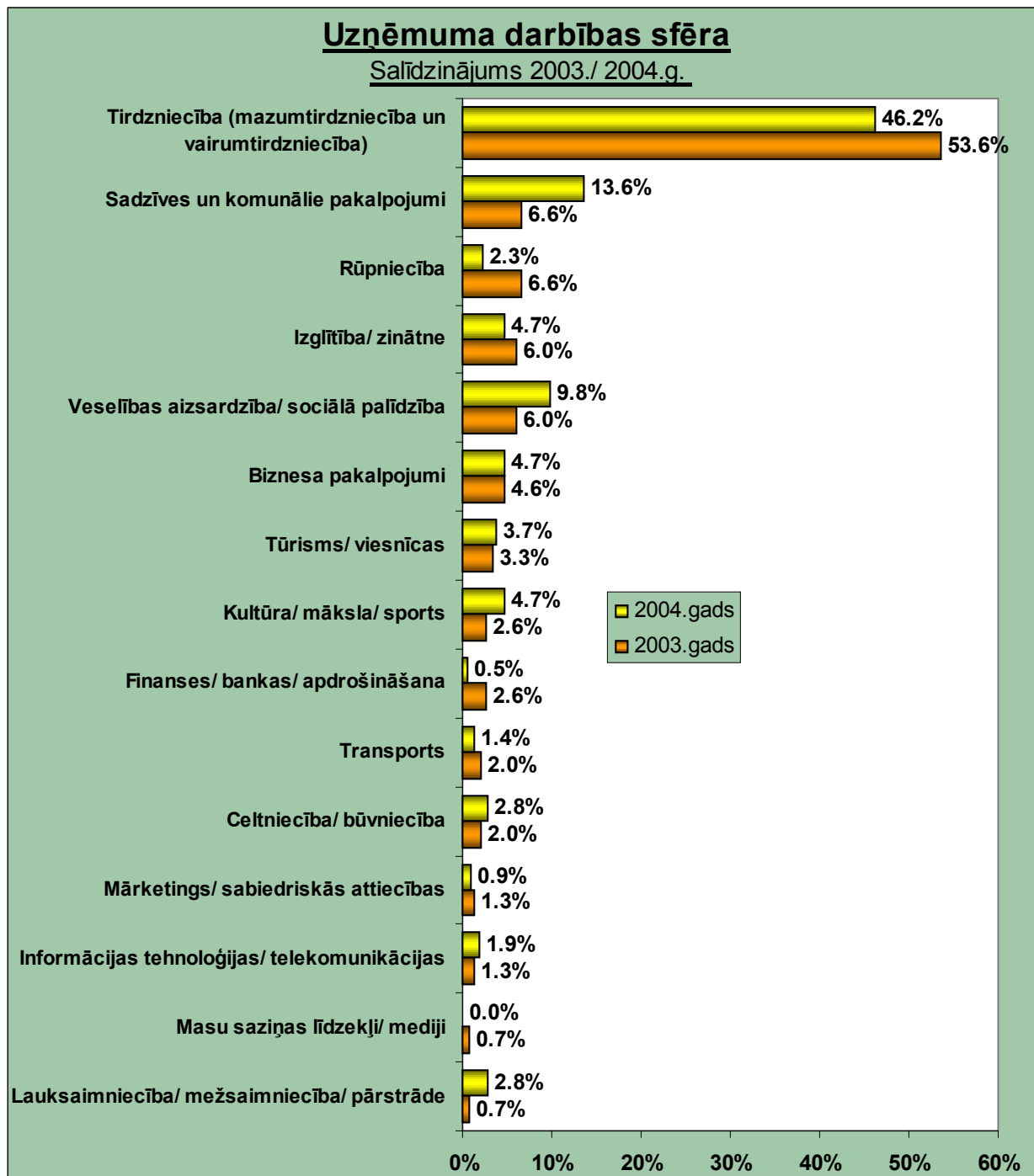
84,3% aptaujas dalībnieču sniedza noraidošu atbildi – viņu vadītais uzņēmums nav eksportējis preces uz ES valstīm pēdējo 12.mēnešu laikā. Interpretējot iegūtos rezultātus šajā jautājumā, jāatzīmē, ka sieviešu vadīto/ īpašumā esošo uzņēmumu struktūrā dominē tirdzniecības un dažādu pakalpojumu (sadzīves, biznesa pakalpojumu) sfēras uzņēmumi.



Pielikums

“Demogrāfijas dati salīdzinājumā”

1..Aptaujāto sieviešu vadīto uzņēmumu darbības sfēra

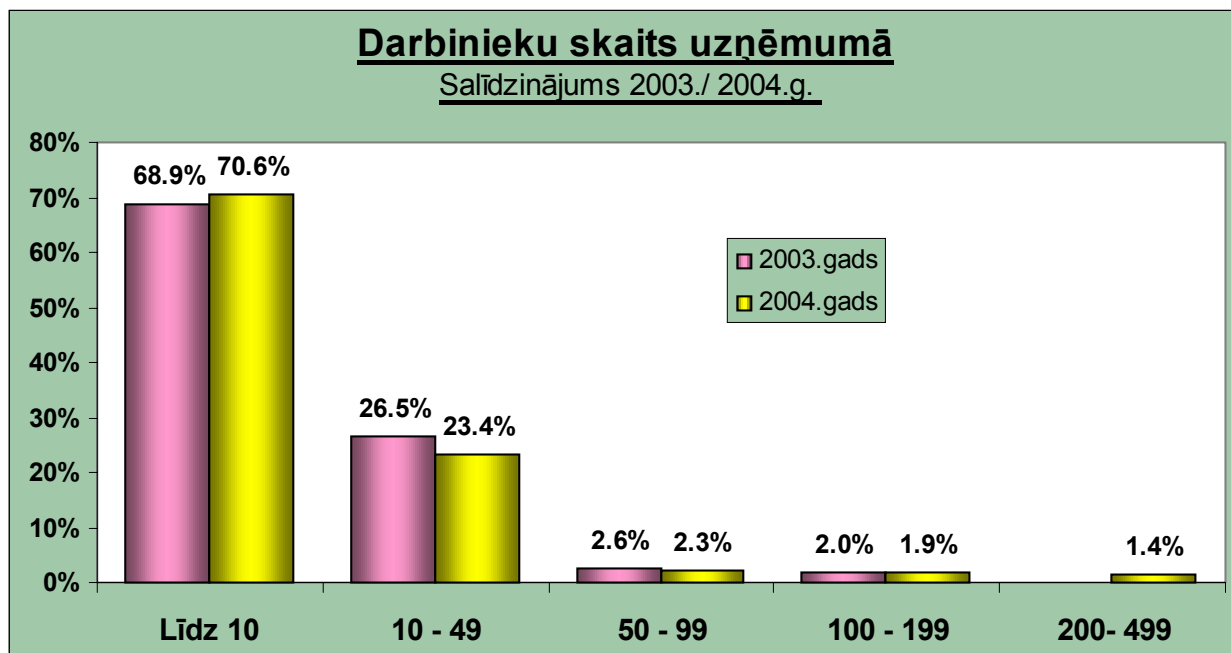


1.1. Uzņēmumu struktūra: paskaidrojošs apraksts

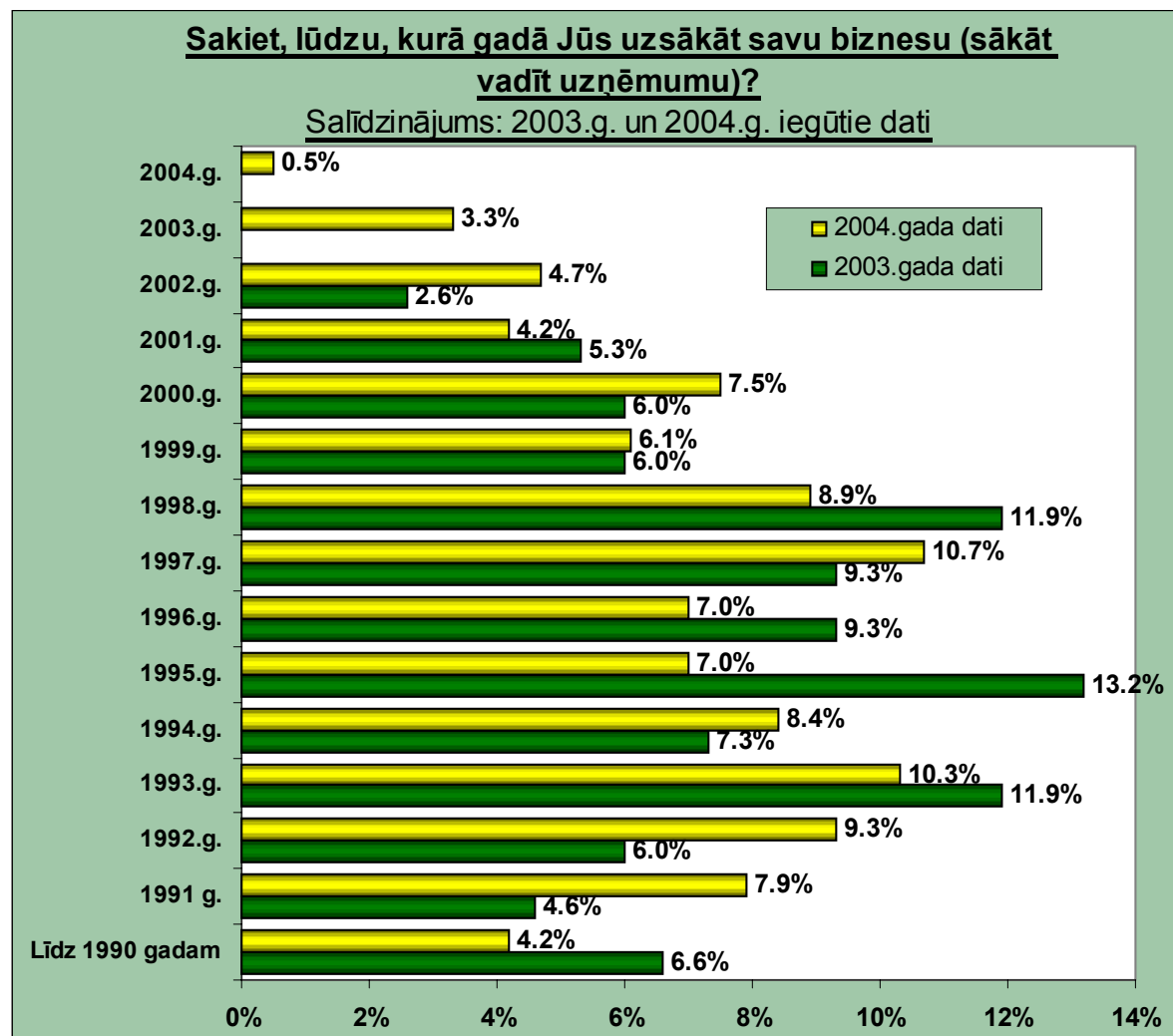
Sfēra	Iekļautās komponentes
Tirdzniecība	Pārtikas preces; piena produkti; gaļas izstrādājumi
	Rūpniecības, saimniecības preces; apģērbi; apavi; lietotās preces; galantērija; metālapstrādes preces
	Preces bērniem
	Kosmētika, parfimērija; citas preces skaistumkopšanai (piemēram, parūkas)
	Interneta tirdzniecība
	Ziedi; floristika
	Mēbeles; galdniecības izstrādājumi; ofisa mēbeles
	Specifisku pārtikas produktu ievēšana, ražošana
Lauksaimniecība/ mežsaimniecība/ pārtikas pārstrāde	Graudu kaltes; mākslīgā apsēklošana; mežizstrāde; lauku/ zemnieku saimniecība; Konditorejas, kulinārijas cehs
Celtniecība, būvniecība	Celtniecības materiālu ražošana, piegāde; Elektrotehnikas/ komunikācijas projektu izstrāde; projekti, arhitektoniskā izpēte
Rūpniecība	Vieglā rūpniecība, šūšana; Metālapstrāde
Biznesa pakalpojumi/ noma	Juridiskie pakalpojumi; apmācības kursi biznesā; Grāmatvedības pakalpojumi; Konsultācijas projektu izstrādē; Programmu izstrāde grāmatvedībā, to apkalpošana; Tulkošana; Telpu noma; Video, DVD noma; Iepazīšanās aģentūra; Konsultācijas projektu izstrādē, grāmatvedībā;
Informācijas tehnoloģijas	Mikroprocesoru iekārtu energosistēmu vajadzībām ražošana, piegāde, instalēšana
Kultūra/ māksla/ sports	Ekstotisko deju kursi; floristika; tautas daiļamatniecības izstrādājumu, reklāmas suvenīru, vizuālās reklāmas ražošana, tirdzniecība; trenāžieru zāle; fitness; mūzika; orķestris
Veselības aizsardzība/ sociālā palīdzība	Aptiekas; Zobārstniecība; Ģimenes ārsta prakse; Optika; Sociālās aprūpes centrs
Pakalpojumi: sadzīves un komunālie; sabiedriskā ēdināšana	Frizētava, manikīrs; Apstādījumu ierīkošana; projektēšana;; Skaistumkopšanas saloni; Kafējnīca; Bārs; Solārijs; Lāzerķīmija; Apkures sistēmu ierīkošana; Stila ieteikumi; Body art; Taras punkts; Svētku noformēšanas, organizēšanas pakalpojumi; Tetovēšanas salons
Transports un sakari	Pasts; Autoserviss
Tūrisms	Viesnīcas, restorānu ķēde; Tūrisma aģentūra; Tūrisms + darba atļaujas darbam ārzemēs

2. Dati par uzņēmumu

2.1. Darbinieku skaits uzņēmumā

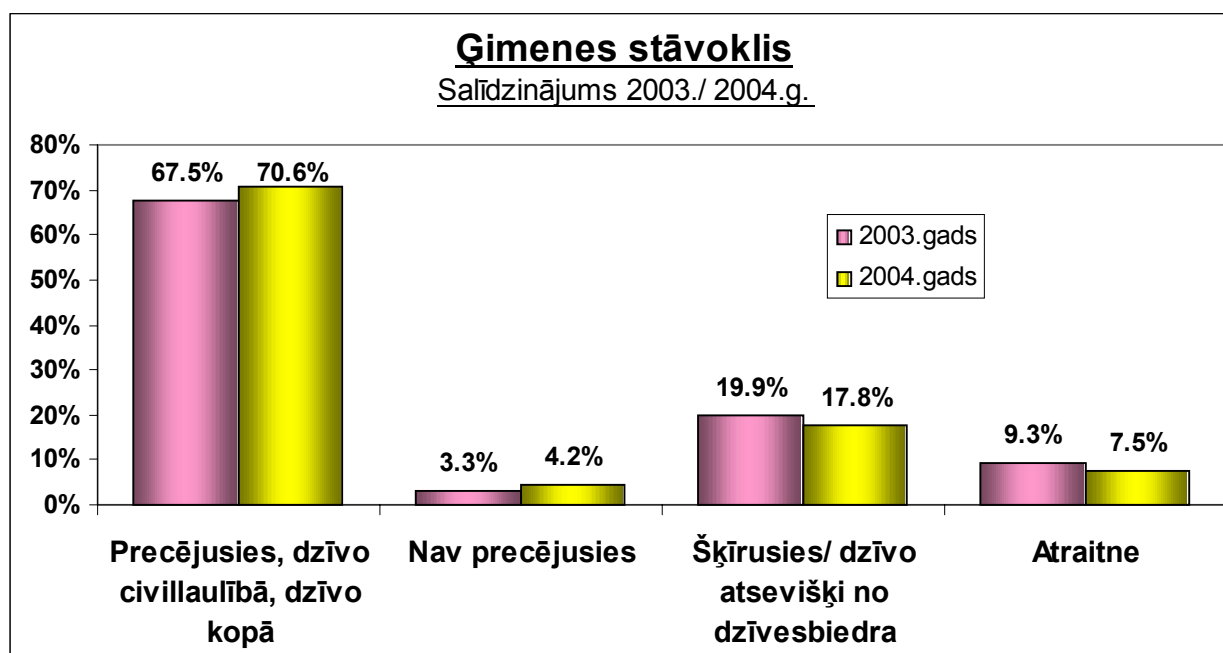


2.2. Biznesa / uzņēmuma vadīšanas uzsākšanas gads



3. Aptaujāto sieviešu ģimenes situācija

3.1. Aptaujāto sieviešu ģimenes stāvoklis



3.2. Mājsaimniecības lielums (ģimenes locekļu skaits) aptaujāto sieviešu ģimenēs:

	1	2	3	4	5 un vairāk
2003.gadā	4,6%	27,2%	33,8%	23,2%	11,3%
2004.gadā	7,0%	25,2%	29,9%	26,6%	11,2%

3.3. Bērnu skaits/ vecums aptaujāto sieviešu uzņēmēju ģimenēs:

2003.gadā:

- 11,6% aptaujāto sieviešu uzņēmēju ģimenēs ir pirmsskolas vecuma bērni (vecumā līdz 7 gadiem), 1 bērns šajā vecumā ir 9,9% aptaujas dalībnieču ģimenēs; 2 bērni ir 0,7% aptaujas dalībnieču ģimenēs.
- Bērni vecumā no 7 līdz 18 gadiem ir 40,4% aptaujāto sieviešu uzņēmēju ģimenēs (1 bērns šajā vecumā ir 30,5% aptaujas dalībnieču ģimenēs; 2 bērni ir 8,6% aptaujas dalībnieču ģimenēs, 3 bērni – 1,3%).

2004.gadā:

- 14,0% aptaujāto sieviešu uzņēmēju ģimenēs ir pirmsskolas vecuma bērni (vecumā līdz 7 gadiem), 1 bērns šajā vecumā ir 13,6% aptaujas dalībnieču ģimenēs; 2 bērni ir 0,4% aptaujas dalībnieču ģimenēs.
- Bērni vecumā no 7 līdz 18 gadiem ir 44,9% aptaujāto sieviešu uzņēmēju ģimenēs (1 bērns šajā vecumā ir 31,8% aptaujas dalībnieču ģimenēs; 2 bērni ir 11,7% aptaujas dalībnieču ģimenēs, 3 bērni – 1,4%).

4. Aptaujāto sieviešu uzņēmēju iegūtā izglītība un specialitāte, svešvalodu zināšanas

4.1. Izglītība

2004.gadā:

Vidējā izglītība: 54,2%

Augstākā izglītība: 45,8%

2003.gadā:

Vidējā izglītība: 43,7%

Augstākā izglītība: 56,3%

4.2. Svešvalodu zināšanas (var kontaktēties, sarunāties)

Svešvaloda	Sieviešu uzņēmēju īpatsvars 2003.gadā	Sieviešu uzņēmēju īpatsvars 2004.gadā
Angļu	42,4%	48,1%
Vācu	23,2%	23,8%
Krievu	92,1%	93,0%
Lietuviešu	2,0%	2,3%
Poļu	2,0%	2,8%
Itāļu	2,0%	0,5%
Ukraiņu	0,7%	2,3%
Franču	-	2,3%
Kāda no skandināvu valodām	-	0,9%
Armēņu	-	0,9%
Dāņu	-	0,5%
Baltkrievu	-	1,9%
Spāņu	-	0,5%
Igauņu	-	0,5%
Čigānu	-	0,5%

4.3. Iegūtā specialitāte (respondentes brīvi nosauktā)

Specialitāte	Respondenšu skaits procentuāli
Grāmatvede, ekonomiste, finansiste, statistiķe (ar augstāko izglītību)	7,9%
Inženieris, ar augstāko izglītību (<i>programmētājs, datorspeciālists, elektriķis, enerģētiķis, celtnieks, konstruktors, mehāniķis, dzelzceļa</i>)	7,5%
Friziere/ manikīre	5,6%
Ārsts (<i>pediatrs, ģimenes ārsts, zobārsts</i>)	5,1%
Prečzine, rūpniecības un pārtikas preču tirdzniecības organizatore (ar vidējo profesionālo izglītību)	5,1%
Pedagogs (<i>sporta, pirmsskolas, sociālais, ģeogrāfijas pasniedzējs, pirmsskolas/ sākusmiskās</i>)	5,1%
Šuvēja/ adītāja; modiste/ drēbniece; šuvēja- modelētāja/ piegriezēja (ar vidējo profesionālo izglītību)	4,2%
Tehniķis ar vidējo profesionālo izglītību (<i>celtnieks, radiotehniķis, elektromontieris, sakarnieks, kinomehāniķis, metālgriezējs</i>)	3,7%
Māksliniece ar vidējo profesionālo izglītību (<i>arī klūdziņu pinēja, tetovētāja, arhitekta- rasētāja</i>); stilīte; juveliere, tautas dailamata meistare	3,7%
Grāmatvede, ekonomiste ar vidējo profesionālo izglītību	3,3%
Farmaceite (ar augstāko izglītību)	3,3%
Kīmiķe, bioloģe, fiziķe (ar augstāko izglītību)	2,8%
Pārtikas, sabiedriskās ēdināšanas tehnoloģe (ar vidējo profesionālo izglītību)	2,8%
Pārdevēja (ar vidējo profesionālo izglītību)	2,3%
Filologs (ar augstāko izglītību)	2,3%
Jurists (ar augstāko izglītību)	2,3%
Medmāsa/ masāžists/ kosmetologs (ar vidējo profesionālo izglītību)	2,3%
Komercdarbība, uzņēmumu vadītāja; biznesa uzņēmējdarbības maģistre	2,3%
Daiļdarzniecība, ainavu tehniķe, floriste, modelētāja (ar vidējo profesionālo izglītību)	1,9%
Arhitekts, mākslinieks/ dizainers (ar augstāko izglītību)	1,9%
Tehnologs, vieglās rūpniecības un šūšanas (ar vidējo profesionālo izglītību)	1,9%
Operatore ar vidējo profesionālo izglītību (sakaru operatore, skaitļošanas tehnikas operatore)	1,4%
Agronoms, dārzkopis (ar augstāko izglītību)	1,4%
Pavārs / bārmenis (ar vidējo profesionālo izglītību)	1,4%
Sociologs, psihologs (ar augstāko izglītību)	1,4%
Farmaceite, zobu tehniķis, optiķis, ķīmiķis ar vidējo izglītību	1,4%
Kultūras darbiniece (vidējā izglītība)	0,9%
Tehnologs (ar augstāko izglītību)	0,9%
Modelētāja/ apģērbu konstruktore (ar augstāko izglītību)	0,9%
Mūziķe (ar augstāko izglītību), režisors	0,9%
Agronoms (ar vidējo profesionālo izglītību)	0,9%
Žurnāliste (ar augstāko izglītību)	0,5%
Ekskursiju, grupu vadītāja	0,5%
Pavadone	0,5%
Veterinārārste	0,5%
Prečzine ar augstāko izglītību	0,5%

4.4. Papildus apmācību kursu apguve ārzemēs pēdējo 3 gadu laikā: 15,9% aptaujas dalībnieču